

~~Lap~~

~~Sigøjner~~

~~Eskimo~~

~~Neger~~

Indianer

Slut med eskimologi – bliver indiansk det næste?

SLUT MED ESKIMOLOGI – BLIVER INDIANSK DET NÆSTE?

KU har omdøbt faget eskimologi, men risikerer at blive ramt af en debat om indiansk.

1 MIA. KR. MINDRE TIL FORSKNINGEN

BNP forventes at falde med mellem 4 og 5 procent, og det betyder færre penge til forskning.

OPBAKNING TIL FORSKNINGS-FRIHEDSUNDERSØGELSE

Flere partier vil have fast "temperaturmåling" af forskningsfriheden.

FORSKNINGEN SLETTER "ESKIMO" – RYGER "INDIANER" SOM DET NÆSTE?

KU har allerede omdøbt faget eskimologi, men risikerer at blive ramt af en debat om indiansk. **4**

OPBAKNING TIL FORSKNINGSFRIHEDSUNDERSØGELSE

Flere partier bakker op om et forslag om at indføre en fast "temperaturmåling" af forskningsfriheden på universiteterne. **8**

HUSLEJERFORM SKULLE VÆRE UDGIFTSNEUTRAL MEN KOSTER UNIVERSITETERNE MILLIONER

Bevillingerne er blevet beskåret, men huslejen ikke blevet sat tilsvarende ned. **10**

DET STORE CORONA-OPTAG

Coronakrisen viste sig at blive lidt af en turbomotor for både optag og søgning. **12**

DRØMMEN OM ET FRIT UNIVERSITET

En gruppe forskere vil stifte et helt nyt universitet ejet af andelshavere. **14**

MÅNEDENS FOTO: NATURENS FLYVENDE SUPERHELTE

Nye australske rovfluer er blevet navngivet efter superhelte. **16**

VIS DIT PH.D.-PROJEKT: PIGERS FORNEMMELSER FOR STEM

Jette Sandager undersøger, hvorfor mange piger ikke søger imod tekniske og naturvidenskabelige uddannelser. **18**

LÆRING: VIP ELLER DVIP – HVAD GIVER MEST KVALITET?

Undersøgelse viser markante forskelle på uddannelsers forskningsbaserings. **20**

KRONIK: AT LADE SIG BLIVE BERØRT

Efterårssemestret står for døren. Men glem nu ikke, at det gælder om at lære at lytte – og ikke blot at sørge for, at "tingene" og de studerendes undervisning bliver ekspederet og afviklet i en rasende fart, skriver kronikøren. **22**

DANSK FORSKNING STÅR TIL AT MISTE MINDST 1 MIA. KR.

Bruttonationalproduktet (BNP) forventes at falde med mellem 4 og 5 procent til næste år som følge af coronakrisen, hvilket vil betyde, at der bliver ca. 1 milliard kroner mindre til forskningen. **24**

NAVNE

Nye udnævnelser, priser og bevillinger. **27**

BAGSIDE: FORSKNING, MAN FATTER

Der er grundforskning, og så er der forskning i jordhøjde ... eller i Sophie Lund Rasmussens tilfælde skulle man måske sige græshøjde.

Medlemsblad for DM's universitetsansatte (ULA), DM's forskningsinstitutionsansatte, Djøfs universitets- og forskningsansatte (UFO) under Djøf Offentlig.

Løabonnementer: IDA, Pharmadanmark, Psykologforeningen.

Bladets leder skrives af repræsentanter for universitets- og sektorforskningsafdelingerne i DM og Djøf. Bladets leder udtrykker fælles holdninger.

Øvrige artikler i bladet er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med afdelingernes synspunkter. Eftertryk er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Ansvarshavende redaktør:

Jakob Elkjær (je@dm.dk).

Redaktionelle medarbejdere:

Red. leder Claus Baggersgaard (cbl@dm.dk), journalist Lasse Højsgaard (lah@dm.dk).

Øvrige henvendelser:

Sekretær Sidse Rølle Jakobsen (srj@dm.dk).

Redaktionens adresse:

Forskerforum, Peter Bangs Vej 30, 2000 Frederiksberg, telefon: 38 15 66 55.

Oplag: 8.200 eks.

Udkommer 9 gange om året den første uge i hver måned.

Forsideillustration: LLUSTRA

Øvrige adresser:

DM, Peter Bangs Vej 30, 2000 Frederiksberg, tlf. 38 15 66 00.

Djøf, Gothersgade 133, PB 2126, 1015 Kbh. K, tlf. 33 95 97 00.

Grafisk produktion: OTW A/S.

Næste udgivelse: 1. oktober 2020.

Caroline Adolphsen, lektor, ph.d., cand.jur. på Aarhus Universitet og formand for sektorudvalget for Universiteter under DJØF Offentlig.

1 procent af BNP må ikke blive et loft

Det kan ikke komme bag på nogen, at riget fattes penge. Selv med massive hjælpepakker har mange private firmaer måttet afskedige medarbejdere, hvis de da overhovedet har overlevet nedlukningen. Det var derfor heller ikke nogen overraskelse, da Finansministeriet i maj varslede et fald i BNP på godt 5 procent i 2020. Med et forskningsbudget på mindst (= de facto) 1 procent af BNP vil en 5-procents nedgang kunne få ganske store konsekvenser for den i forvejen nødlidende forskning på universiteterne.

Da universiteterne lukkede ned midt i forårssemesteret, var det primære fokus på at få gennemført undervisningen. Fra den ene dag til den anden måtte vi omlægge undervisningen og gøre os fortrolige med diverse digitale platforme, så vi kunne sikre, at blomsten af Danmarks ungdom ikke kom bagud med studierne.

Det var både forståeligt og fornuftigt. Universiteterne har efter min opfattelse en vigtig berettigelse i at levere forskningsbaseret undervisning til de unge mennesker, hvis viden vi skal leve af i fremtiden. Og mens smittetrykket steg, og frontlinjepersonalet i sundheds- og omsorgssektoren passede på vores udsatte borgere, var der ikke rigtig plads til eller stemning for at brokke sig over manglende forskningstid.

Da det viste sig, at pandemien var mere sejlivet, end man havde håbet på, blev der åbnet lidt op for at se på hjemsendelsens konsekvenser for forskningen, og der blev givet en begrænset mulighed for, at universiteterne kunne finansiere forlængelser

af de tidsbegrænsede stillinger, som særligt vores yngste kolleger besidder. Der er dog ingen tvivl om, at det ikke er alle projekter, der er kommet i hus, og vigtig viden risikerer at gå tabt.

Selv for så vidt angår dem, der rent faktisk har fået forlænget deres ansættelser, eller som de første fik lov til at vende tilbage til laboratorierne,

“ Og for os andre, der var lagt ned af hjemmeundervisning, kan man godt tillade sig at sige, at forskning var noget, man kun kunne tilvælge som et alternativ til nattesøvn.

vil det dog nok være i overkanten at sige, at de er blevet (fuldt) kompensert. Og for os andre, der var lagt ned af hjemmeundervisning, kan man godt tillade sig at sige, at forskning var noget, man kun kunne tilvælge som et alternativ til nattesøvn.

Nu kigger vi ind i et nyt semester med nye udfordringer og forsøger at samle stumperne fra vores forsømte forår. Udsigterne er dystre – smittetrykket stiger flere steder i landet, vaccinen lader vente på sig, og nu begynder undervisningen igen. Jeg tror, at de fleste vil være enige i, at vi

alle trænger til et forskningssemester! Og at tiden er moden til både at undersøge de sundhedsmæssige, kulturelle og psykologiske konsekvenser af Covid-19 og at sikre, at de mange – under pandemien berettede – begrænsninger af individets rettigheder ikke fortsætter længere end nødvendigt. Med andre ord: Der er behov for forskning alle steder!

Derfor er det vigtigt, at der ikke spares yderligere på forskning, og at vi særligt på næste års finanslov kan se, at *mindst 1 procent* ikke bliver til et loft på 1 procent. Denne udmelding har Lars Qvistgaard, formand for Akademikerne, og Anders Bjarklev, formand for Rektorkollegiet, Danske Universiteter, også været ude med, og de foreslår i den forbindelse, at vi i 2021 afsætter det samme *beløb* som i 2020 til forskning.

Mens dette kan være en løsning for 2021, er opfordringen herfra, at politikerne spørger sig selv, om vi kan bygge fremtiden på 1 procent af BNP, og om det ikke var en idé at gøre op med de mange løsansættelser på universiteterne, der – særligt i usikre tider – betyder, at både dygtige forskere og vigtig forskning risikerer at forsvinde. Vi er jo ikke ligefrem en lønførende sektor, så hvis vores unge talenter først er blevet tilbudt en fastansættelse til en høj løn et andet sted, er det svært at lokke med grænseløst arbejde og usikre fremtidsmuligheder, hvor alt for meget tid skal gå med ansøgning om midler og afrapportering af projekter. Derfor vil jeg runde af med en bøn om flere basismidler og mindre konkurrenceudsættelse. ■

Grønlandske
og arktiske studier

Eskimologi

Indianske
sprog og kulturer

Forskningen sletter "eskimo" – ryger "indianer" som det næste?

KU var på forkant med "eskimo"-debatten og har allerede omdøbt faget eskimologi, men universitetet risikerer at blive ramt af en tilsvarende diskussion om "indianer", forudser sprogforsker. Der findes ikke et bedre begreb, siger viceinstituteder og forsker i indianske kulturer.

Københavns Universitet valgte allerede sidste år at omdøbe faget eskimologi til grønlandsk og arktiske studier. Dermed undgik universitetet at blive en del af et sommerens hedeste samtaleemner om navnet på isen Eskimo.

De studerende kan imidlertid stadig læse indianske sprog og kulturer på KU, og spørger man KU-lektor og sprogforsker Marie Maegaard, bliver det nok snart relevant for KU at overveje et nyt navn. For ordet "indianer" rummer præcis de samme problemer som "eskimo".

Debatten i sommer handlede blandt andet om, at "eskimo" var den måde, danske kolonisatorer omtalte grønlandere og andre arktiske folk på, og på samme måde er ordet "indianer" et "kolonisationsnavn", forklarer hun.

"De her diskussioner handler næsten altid om, at magthaverne – for eksempel koloniherrerne – har udpeget en

befolkningsgruppe ved at kalde dem noget bestemt, typisk noget, de ikke kalder sig selv. I takt med at den gruppe får en stemme, går det op for folk, at der måske kan være nogle problematiske aspekter i at bruge de ord", siger hun og fortsætter:

"I Danmark er brugen af "indianer" endnu ikke omdiskuteret som mange andre steder, men jeg vil tro, at det kommer, og mit gæt er, at studiet Indianske sprog og kulturer kommer til at skifte navn", siger hun.

Som bekendt blev indianerne navngivet af europæiske kolonisatorer, ovenikøbet ud fra en forkert antagelse om, at man var landet i Indien. Og betegnelser fra den tid er generelt problematiske.

"De her ord, der er kommet med koloniseringen af verden, er magthavernes ord. Og de bruges om nogle, der er undertrykte, udsatte eller marginaliserede. "Neger" er jo et eksempel, man ofte taler om. Og tilsvarende har

ESKIMO ELLER INUIT?

Professor emeritus Lawrence Kaplan, tidligere leder af Alaska Native Language Center, skriver følgende om brugen af ordet "eskimo":

"Selv om "eskimo" blev almindeligt brugt i Alaska som betegnelse for inuit- og yupikfolk generelt, anser de fleste indfødte i Alaska ordet som uacceptabelt i dag, primært fordi ordet er et kolonialistisk navn påført af ikkeindfødte. Indfødte i Alaska foretrækker i stigende grad at bruge de navne, som stammer fra deres eget sprog, som inupiaq eller yupik. Aktuelt bruges "inuit" i Alaska og tværs over Arktis, og "eskimo" er på vej ud af brug. The Inuit Circumpolar Council foretrækker termen "inuit", men enkelte andre organisationer bruger "eskimo"."

"eskimo" også associationer til kolonitiden", siger Marie Maegaard.

Forældet navn

Lige siden 1920 har studerende på KU kunnet læse faget eskimologi. Men for et år siden valgte Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier (ToRS) at ændre studie- og afdelingsnavnet til grønlandske og arktiske studier.

Navneskiftet skete altså, før

“MÅ VI IKKE KALDE OS ESKIMOLOGER?”

I 2019 ændrede eskimologistudiet på KU navn til grønlandske og arktiske studier. Men ifølge afdelingsleder og lektor Søren Thue Thuesen var det ikke et spørgsmål om at imødekomme krænkede grønlændere. Dem var han nemlig ikke stødt på.

“I grønlandske kredse har der været en diskussion i sommer, men ikke tidligere. Det har nok mere været i Canada, hvor ordet eskimo ikke har været helt politisk korrekt. I Alaska er man gået mindre op i, om man kalder det inuit eller eskimo, måske fordi de kalder sig yupik”, fortæller han.

Navneskiftet skete i forbindelse med en revision af studieordningen. Her var holdningen, at eskimologi gav forkerte associationer.

“Man mødte opfattelser hos folk af, at eskimologi havde noget med gamle dage at gøre – at det var et forhistorisk studie. Men virkeligheden er, at eskimologi har et stærkt nutidigt forhold og beskæftiger sig med eksempelvis selvstyreprocesser, erhverv og militarisering. Det nye navn signalerer, at vi har fokus på Grønland, men også arktisk historie og kultur”.

Ændringen kom året før 100-års jubilæet for eskimologisk forskning på KU. I 1920 blev ethnologen William Thalbitzer ansat som docent – senere professor – i “grønlandsk (eskimoisk) sprog og kultur”. Fra 1967 til 2004 havde eskimologi sågar sit eget institut.

Ændringen betyder, at nuværende studerende ikke længere bliver bachelorer og kandidater i eskimologi. Tidligere dimittender vil imidlertid stadig have papir på at være eskimologer, og i den nye studieordning hedder det stadig i kompetencebeskrivelsen, at bacheloren opnår “forståelse for videnskabelig metodemæssig tilgang til problemstillinger inden for forskningsfeltet eskimologi/Inuit Studies”.

“De studerende kan godt finde på at spørge: Må vi ikke kalde os eskimologer? Og så må vi sige: I er kandidater i noget andet, men I kan ikke undgå at kende til den eskimologiske fagtradition. Det er vigtigt at forstå sådan et begreb historisk. Det er udtryk for en type områdestudier, hvor der er geografisk afgrænsning. Så eskimologi som fagdisciplin er ikke mere problematisk end studier i fransk, polsk og så videre”, siger Søren Thue Thuesen.

isproducenten Hansen meddelte offentligheden, at man havde besluttet at omdøbe isen Eskimo til O’Payo af respekt for de grønlændere, der ikke bryder sig om betegnelsen.

Det nye afdelingsnavn var heller ikke resultatet af den krænkelsesdebat, siger institutleder på ToRS Annika Hvithamar.

“Det havde været et ønske fra fagmiljøet i årevis, simpelthen fordi navnet var utidssvarende og begyndte at lyde mærkeligt og gammeldags – lidt som når man siger cikle i stedet for cykle”.

Ingen bedre ord

“Indianer”-betegnelsen er kontroversiel. Det erkender Jesper Nielsen, der er lektor i indianske sprog og kulturer og viceinstitleder ved ToRS. Og han ville i princippet ikke have noget imod at bruge et andet ord.

“Spørgsmålet er, hvad man skal sætte i stedet for? Og der er bare ikke kommet en god løsning”, forklarer han.

I USA er de to anerkendte termer “indfødte amerikanere” og “amerikanske indianere”. Men med ordet “amerikaner” er man i Jesper Niensens øjne lige vidt.

“Kontinentet Amerika er faktisk opkaldt efter den italienske søfarer Amerigo Vespucci. Så hvis man vil væk fra at bruge kolonimagts betegnelser, går det jo ikke at navngive folkene efter en europæer. Det viser bare, at mange ord har problemer, når man går dem efter i sømmene. Og det er svært at finde en term, der bare er perfekt”.

Ifølge Jesper Nielsen er det sjældent, man i forskningssammenhæng bruger begrebet, da man som regel forsker inden for langt mere afgrænsede folkegrupper.

“Når vi taler om befolkninger i Mexico eller Guatemala, så taler vi om aztekere, mayaer, inkaer, lakota, hvis vi er i Nordamerika, og så videre. Alle prøver at være præcise og respektfulde, når vi taler. Men det er vanskeligt at finde den store, brede paraplybetegnelse. Samtidig er vi jo også historisk bundet af den terminologi, der er vokset frem gennem århundreder”, siger Jesper Nielsen.

Problematiske fællesbetegnelser

Hans forskningsspeciale er Mexico og mayakulturen, og han er gennem sit mangeårige arbejde i landet aldrig stødt på vrede eller forargelse over afdelingsnavnet indianske sprog og kulturer.

Brug af fællesbetegnelser om folk er ofte svært, siger han og henviser som eksempel til studierne af præcolumbianske kulturer.

“Det er en debat, der foregår mellem mange af mine amerikanske kolleger: Hvad skal vi erstatte præcolumbiansk med, så de kulturer ikke bare er det, der var før Columbus? Det er lidt ærgeligt blot at blive defineret som det, der var før kolonisterne”.

Frygter du, at faget kan blive ramt af samme diskussion som “eskimo”-debatten?

“Jeg vil ikke sige, jeg frygter det. Jeg kan måske forudsige, at nogle meningsdannere ikke sætter sig ind i tingene, før de kritiserer begrebet. Men det er en meget spændende diskussion, som jeg selvfølgelig er klar over falder ind under det, der foregår nu”.

En sprogforsker forudser, at I må skifte navn, og “indianer” vil blive droppet som officiel betegnelse?

“Det vil jeg da heller ikke udelukke, men jeg har ikke noget bud på, hvad vi så skal kalde det. Jeg kan godt remse 200 kulturer op, men det er svært at kommunikere, hvis man på 5-10 minutter skal forklare, hvad vi arbejder med på studiet”.

Natmus siger også “indianer”

Nationalmuseet vil heller ikke længere bruge “eskimo”, men i stedet “inuit”. Til gengæld holder museet fast i “indianer”, men overvejelserne har været de samme som for “eskimo”, fortæller forskningschef Christian Sune Pedersen.

“Der er en parallelitet mellem “eskimo”- og “indianer”-problemstillingerne. Vi er opmærksomme på, at det er en diskussion, der bevæger sig, og jeg kan ikke sige, om der om ti år står indianer på vores plancher”.

Ifølge Christian Sune Pedersen er den faglige diskussion afgørende for museets beslutning om ordvalg. Et kompas, han selv orienterer sig efter,

~~Lap~~

~~Sigøjner~~

~~Eskimo~~

~~Neger~~

Indianer

EKSONYMER OG ENDONYMER

Diskussionen om at bruge egne eller lokale betegnelser om fremmede mennesker eller steder handler med sprogteoretiske termer om at bruge *eksonymer* eller *endonymer*. Ifølge Sproget.dk er et endonym det navn, der bruges af landet selv, mens et eksonym er, hvis navnet er dannet i et andet land under hensyn til dette lands sprogsystem og navnetradition. Artiklen nævner som eksempel, at vi på dansk bruger eksonymerne Letland og Grækenland, mens nordmændene til sammenligning bruger endonymerne Latvia og Hellas.

Et eksempel på et eksonym, der i dansk sprog er udskiftet med et endonym, er betegnelsen lap, som er udskiftet med same.

INDIANERE ELLER INDFØDTE AMERIKANERE?

I Nordamerika har diskussionen om brugen af ordet "indianer" udviklet sig til lidt af en saga, der endnu ikke har fundet sin slutning. Den udspringer især af 60'erne og 70'ernes borgerrettskampe og den såkaldte Red Power-bevægelse. Den amerikanske regering foreslog at bruge termen "indfødte amerikanere" i stedet for "indianere", som efterhånden blev den officielle betegnelse.

Den term er dog også løbende blevet problematiseret – bl.a. fordi der i nogles øjne ligger negative konnotationer i at være "native", og fordi det var et forslag, som kom fra magthaverne.

Et langt stykke hen ad vejen har indianerne selv brugt betegnelsen "indianer", for eksempel i organisationen American Indian Movement stiftet i 1968, og en relateret organisation, der dækker begge amerikanske kontinenter, valgte i 1977 at bruge termen "amerikanske indianere". I Canada er udtrykket "first nation people" mere almindeligt og indbefatter også de arktiske folkestammer.

Ifølge en undersøgelse fra 1995 foretaget af det statslige US Census Bureau foretrak 50 procent af indianerne udtrykket "amerikansk indianer", 37 procent foretrak "indfødt amerikaner", mens den resterende gruppe ikke havde nogen præference.

I Danmark har der aldrig været nogen større debat om ordet. Det har der til gengæld i vores nabolande. I Norge blev "indianer" formelt taget ud af Store Norske Leksikon i 2017, og i Sverige foreslår Språkrådet, at man undgår brugen af ordet.

er det nationale amerikanske National Museum of the American Indian.

"Senest i 2017 redegjorde museets direktør, der selv er pawnee, i Washington Post for, hvorfor de holder fast i navnet. Grunden er, at mange indianere stadig selv bekender sig til den betegnelse. Skulle de finde på at skifte navn, så vil vi forholde os til det".

Hvad er der sket i den faglige diskussion, der har fået jer til at ændre "eskimo"?

"Det er en term, vi i forskningen reelt har forladt for mange år siden. Men vi havde stadig de gamle udstillinger, som vi til sidst ikke kunne bære at se på længere. Det var ikke god formidling", siger han.

Peger disse diskussioner frem mod et potentielt etnografisk forskningsproblem – at man ikke kan komme udefra og sætte prædikater på lokale folk og kulturer?

"Det er en diskussion, vi i høj grad fører. Vi vil gerne ud i verden, men det bliver på en anden måde end tidligere. Vi kan ikke komme trampende med vores tropehjelme. I stedet skal vi gøre det gennem samarbejde med lokale forskere og repræsentanter".

Christian Sune Pedersen tilføjer, at man som regel bruger lokale stammebetegnelser. I museets udstilling om navajoindianerne optræder ordet "indianer" kun to gange, mens "navajo" optræder omkring 120 gange, siger han. ■

Opbakning til fast tilbagevendende **forskningsfrihedsundersøgelse** spredter sig

Flere partier bakker nu op om et forslag fra Venstre om at indføre en fast "temperaturmåling" af forskningsfriheden på universiteterne. Forskningsministeren hverken støtter eller afviser forslaget i sit svar på § 20-spørgsmål.

Flere partier bakker nu op om et forslag fra Venstres Anne Honoré Østergaard, næstformand for Folketingets Uddannelses- og Forskningsudvalg, om at indføre en fast tilbagevendende undersøgelse af forskningsfriheden på universiteterne.

Baggrunden for forslaget er resultatet af en rundspørge foretaget af Dansk Magisterforening (DM) blandt cirka 5.000 forskere på landets universiteter, som Forskerforum bragte resultatet af i juni.

24 procent af forskerne, der udarbejder analyser og rapporter for ministerier og styrelser, har følt sig presset til enten at ændre, udskyde eller undlade at offentliggøre resultaterne, lød konklusionen.

Anne Honoré Østergaard kaldte efterfølgende resultaterne fra DM's undersøgelse for "dybt bekymrende".

"Hvis det er en udbredt praksis, at forskere presses – også af det danske embedsværk – har vi et meget alvorligt problem. Og her synes jeg egentlig, at det ville klæde uddannelses- og forskningsministeren at tage konkret handling", skrev Anne Honoré Østergaard i en mail til Magisterbladet.

Venstre kontaktede efterfølgende uddannelses- og forskningsminister Ane Halsboe-Jørgensen med ønsket om forskningsfrihedsundersøgelse, og partiet vil også have afsøgt mulighederne

for at styrke den juridiske beskyttelse af forskningsfriheden.

"Vil ministeren tage initiativ til, at der gennemføres årlige uafhængige undersøgelser af forskningsfriheden på de danske universiteter?" skrev Anne Honoré Østergaard i et § 20-spørgsmål i juni.

Ordførere bakker op

Flere forskningsordførere, som Forskerforum har snakket med, bakker nu op om forslaget fra Venstre.

SF's Astrid Carøe siger, at det er dybt bekymrende, at forskere presses til at ændre deres resultater.

"En årlig undersøgelse lyder som en god idé, så vi kan sikre, at det ikke lænere er praksis. Hvordan undersøgelsen i praksis skal udføres, må vi se på, hvis vi kan få flertal for det", siger hun.

Katarina Ammitzbøll fra Det Konservative Folkeparti kalder forslaget fra Venstre interessant.

"Det lyder som en god idé at tage temperaturen på, hvor uvildig forskning er. Det er vigtigt med et armslængdeprincip, så vi sikrer, at forskerne ikke kommer under pres", siger hun.

Torsten Gejl fra Alternativet mener, at det vil være klogt at se på, hvordan man sikrer forskerne yderligere uafhængighed, men en eventuel undersøgelse skal tilrettelægges rigtigt.

"Vi vil i Alternativet gerne være med til at kigge på en årlig kontrol af

forskningsfriheden eller på andre mekanismer, der kan være med til at lette presset på forskerne", siger Torsten Gejl.

Jens Henrik Thulesen Dahl fra Dansk Folkeparti støtter også en tilbagevendende undersøgelse, men det behøver måske ikke være en gang om året, men hvert andet år.

"Nu har vi haft diskussionen om forskningsfriheden i nogle år, og der er brug for, at vi siger i en åben dialog, at der er nogle udfordringer ved det her. Der er ikke noget, der løser det her og nu, og jeg er i hvert fald ikke overbevist om, at flere regler og paragraffer løser det, da det først og fremmest handler om en kulturændring. En undersøgelse kan være med til at kortlægge problemerne, og så tænker jeg, at en undersøgelse i sig selv vil have en opdragende effekt", siger Jens Henrik Thulesen Dahl.

Udvalgsarbejde i gang

Men Anne Honoré Østergaard forventer ikke, at ministeren vil bakke op om Venstres forslag efter sit svar på hendes § 20-spørgsmål.

"Jeg må konstatere, at ministeren ikke forestiller sig, at kontinuerlige undersøgelser af forskningsfriheden skal igangsættes", skriver hun i sin mail til Forskerforum.

Ane Halsboe-Jørgensen svarer, at det er helt afgørende for hende som uddannelses- og forskningsminister,

at vi værner om forskernes uafhængighed og forskningsintegriteten, men i første omgang har hun igangsat et udvalgsarbejde i samarbejde mellem universiteterne og Uddannelses- og Forskningsministeriet, der skal undersøge, hvorfor der kan opstå et pres på forskerne.

“Udvalget skal belyse gråzoner og problematikker, som kan opstå i forhold til forskningsintegritet i forbindelse med universiteternes eksterne samarbejder. Forventningen er, at arbejdet vil munde ud i et fælles principppapir, henvendt til forskere, universiteter samt virksomheder og myndigheder, der rekvirerer forskning”, skriver ministeren og fortsætter:

“Det er min forventning, at de nævnte initiativer vil bidrage til, at færre forskere vil føle sig presset på

forskningsintegriteten fremadrettet. Eventuel yderligere opfølgning på problemstillingerne vedrørende forskningsfrihed og forskningsintegritet vil ske i dialog med universiteterne”.

Anne Honoré Østergaard har nu spurgt ministeren, hvornår hun forventer, at udvalgsarbejdet bliver afsluttet.

“Jeg synes, det er fornuftigt, at ministeren vil undersøge, hvorfor der kan opstå et pres på forskerne. På baggrund af resultaterne vil vi tage stilling til, hvilke konkrete skridt vi kan tage for at styrke forskningsfriheden i Danmark, men jeg er overbevist om, at det er vigtigt løbende at holde øje med forskningsfriheden – også for at forstå en eventuel udvikling. Dette kunne fx ske gennem en årlig forskningsfrihedsundersøgelse”, skriver Anne Honoré Østergaard. ■

Øverst fra venstre ses Anne Honoré Østergaard (V), Ane Halsboe-Jørgensen (S), Katarina Ammitzbøll (K). Nederst fra venstre: Jens Henrik Thulesen Dahl (DF), Astrid Carøe (SF), Torsten Gejl (ALT).

SÅDAN KAN UNDERSØGELSEN GENNEMFØRES

Tanken om en tilbagevendende temperaturmåling af forskningsfriheden blev oprindeligt introduceret af Rasmus Willig, lektor, sociolog og leder af Center for Offentligt og Privatansattes Ytringsfrihed ved Roskilde Universitet.

“Vi kender reelt ikke hele omfanget af censuren på de danske universiteter. Vi kan kun se, at præmisserne er til stede, og at der er opstået en begrundet bekymring. En måde at komme problemstillingen til livs på er, at danske universiteter gennemfører en årlig forskningsfrihedsundersøgelse. Det er nemt og ligetil, og det er svært at finde undskyldninger for ikke at gøre det, for vi har at gøre med universiteternes kerneydelse. Og kommer den i fare, eller sættes der blot spørgsmålstegn ved den, har sektoren alvorlige problemer”, har han udtalt i Forskerforum.

Rasmus Willig foreslår, at undersøgelsen gennemføres fast hvert andet år, så man kan følge udviklingen over en årrække.

Spørgeskemaet kunne udsendes af Danske Universiteter med en mindre følgesgruppe bestående af forskere fra de otte danske universiteter. Man kunne også vælge at få en ekstern part til at forestå undersøgelsen, fx norske eller svenske kollegaer, hvor det hører ind under deres forskningsområde. Eller VIVE's undersøgelse af AU kunne udbredes til alle danske universiteter, så der kom et samlet billede.

“Jeg vil mene, at man blot kunne tage udgangspunkt i spørgsmålene fra VIVE og DM's rundspørge. Hertil kunne man medtage en række spørgsmål om forskellige former for oplevet usikkerhed, fx oplevet ansættelsesusikkerhed, stress, og hvorvidt man har udført selvcensur. På den måde vil man efterfølgende kunne se, om der er en sammenhæng mellem fx oplevet ansættelsesusikkerhed, selvcensur, manglende forskningsfrihed mv.”, skriver Rasmus Willig.

Som en sidste mulighed nævner han, at ministeriet iværksætter en løbende undersøgelse.

“Det vigtigste er, at det bliver igangsat, og at der er en kyndig repræsentativ gruppe af forskere på området, som kan være med til at sætte rammerne og indholdet af undersøgelsen”, slutter han.

Huslejerereform skulle være **udgiftsneutral for universiteterne** – men det var den ikke

Ifølge reformen af statens huslejeordning, SEA, skulle universiteternes husleje sættes ned med samlet 400 mio. kr. og deres basisbevilling beskæres med et tilsvarende beløb, så resultatet blev et stort rundt nul for universiteterne, men sådan er det ikke gået. Bevillingerne er blevet beskåret som planlagt, men både AU og KU har kæmpet for at få en tilsvarende huslejenedsættelse, så de ikke mister midler som følge af reformen. Bygningsstyrelsen afviser kritikken.

En del af de ansatte i bygningsadministrationen på Aarhus og Københavns Universiteter har haft en ekstraordinær travl sommer. De har været i gang med at pløje samtlige lejekontrakter igennem for at kunne dokumentere, hvad deres universiteter betaler i husleje til staten.

Årsagen er, at reformen af den såkaldte SEA-ordning, som alle landets otte universiteter er underlagt med undtagelse af Copenhagen Business School og delvist DTU, der ejer sine bygninger i Lyngby og Ballerup og lejer sig ind i Risø.

SEA-ordningen betyder, at seks universiteter er tvunget til at leje bygningerne af staten til en omkostningsbestemt leje, som de siger ligger væsentligt over markedsprisen. 567 mio. kr. tjente statens bygningsadministrator, Bygningsstyrelsen (BYGST), på udlejningsforretningen i 2019, som røg direkte tilbage i statskassen. Det fremgår af finansloven.

Kritikken af ordningen fik i 2015 politikerne til at reformere SEA-ordningen

med virkning fra 2020, så universiteterne ved årsskiftet skulle have lejen sat ned med samlet 400 mio. kr., men hagen var, at basisbevillingen, altså statens bevilling til driften af universiteterne, blev beskåret tilsvarende. Man tog altså med den ene hånd og gav med den anden, så manøvren ikke ville koste statskassen penge, men på den anden side heller ikke ville dræne universiteternes pengekasser yderligere for midler, der var bevilget til forskning og uddannelse.

17 mio. kr. på spil

Men det har vist sig, at reformen var alt andet end udgiftsneutral, i hvert fald for Aarhus Universitet, hvor Arnold Boon er universitetsdirektør. Han fortæller, at de på AU fik nedsat deres bevilling med 46 mio. kr., og så forventede de, at huslejudgifterne samlet set skulle falde tilsvarende med 46 mio. kr., men nej.

“De nye kontrakter fra Bygningsstyrelsen har været meget vanskelige at gennemgå og at sammenligne med de

tidligere huslejekontrakter. På AU har vi regnet os frem til, at vores huslejer kun falder med 29 mio. kr., og derfor har vi over for Bygningsstyrelsen anført, at vores bevillinger skal korrigeres med 17 mio. kr.”, siger Arnold Boon.

Det afviste Bygningsstyrelsen i første omgang, og så måtte administrationen på AU i gang med en detaljeret gennemgang af 35 lejekontrakter.

“Vi er ærlig talt overraskede over, at vi måtte lægge så mange kræfter i det her. Det er urimeligt, at Bygningsstyrelsen pålægger os det store arbejde med at kvalitetssikre data. Det burde ikke være vores opgave, men vi havde trods alt ca. 17 mio. kr. på spil”, siger han.

Ifølge Arnold Boon er Bygningsstyrelsen og AU nu nået frem til en fælles forståelse, der gør, at AU får en til lægsbevilling på 17 mio. kr. svarende til det, man stod til at miste, men dermed hører uenigheden ikke op.

SEA-reformen betyder nemlig, at AU nu skal betale jordleje for sine landbrugsarealer, og at vurderingerne af disse arealer ifølge Institut for

Husdyrvidenskab ligger væsentligt over markedsniveauet. Det har de i Bygningsstyrelsen ifølge Arnold Boon afvist at gå ind i, da de siger, at de blot forholder sig til ejendomsmæglernes vurdering.

“Det har vi på AU også tænkt os at anfægte, men vi er lidt hindret af, at der ikke er officielle klagemuligheder, og at anlægge en voldgiftssag vil også være et drastisk skridt, om end det er en sidste udvej for at få afprøvet jordlejeniveauet”, siger AU-direktøren.

KU mangler 50 mio. kr.

Uffe Gebauer Thomsen, vicedirektør for Campus Service på Københavns Universitet, siger, at præcis det samme som er sket på AU, er sket på KU.

KU har fået skåret 217,7 mio. kr. af bevillingen, og så forventede man, at huslejen ville blive sat tilsvarende ned, da SEA-reformen jo ikke skulle koste universiteterne penge, men det skete ikke.

Efter gentagne rykkere for at få beregningsgrundlaget for KU's mere end 220 lejemål, fik KU først en brugbar opgørelse den 20. maj 2020, hvoraf det fremgik, at KU skulle betale 190 mio. kr. mindre i husleje, så KU stod altså til at miste ca. 27,7 mio. kr. som følge af SEA-reformen, jævnfør Bygningsstyrelsens eget regnestykke.

“Vi har derfor fortsat med at regne efter og mener, at der desværre er yderligere problemer. Vi har regnet os frem til, at vores bevilling er blevet beskåret med ca. 50 mio. kr. mere end huslejen samlet skal sættes ned, baseret på den nye 2020-model og de nye BYGST-vurderinger”, siger Uffe Gebauer Thomsen.

Han tilføjer, at KU har sendt sine konkrete eksempelberegninger og kommentarer ind til Bygningsstyrelsen, som endnu ikke er blevet besvaret.

Uffe Gebauer Thomsen tilføjer, at de også på KU har brugt ualmindeligt mange kræfter på SEA-reformen strækkende sig tilbage til 2018, hvor udkastet til de nye ejendomsvurderinger kom.

Også KU skal nu betale leje for sine landbrugsarealer som på AU.

“Det er svært at forstå og forklare, hvorfor de statslige universiteter skal betale lejen for statens landbrugsarealer, så der bliver færre penge til forskning og uddannelse. Vi bruger jo arealerne til at skabe ny viden til glæde for samfundet”, siger Uffe Gebauer Thomsen.

BYGST: En god og konstruktiv proces

Forskerforum har bedt Bygningsstyrelsen forholde sig til kritikken med udgangspunkt i tallene fra Aarhus Universitet, som modsat KU har fået svar fra styrelsen.

Kristian Lyk-Jensen, vicedirektør i Bygningsstyrelsen, skriver i et mailsvar til Forskerforum, at det er vigtigt at understrege, at Aarhus Universitet ikke på noget tidspunkt har stået til at “miste” noget.

“Det har hele tiden været et vilkår for processen, at de indledningsvist anvendte huslejenedsættelser, der er skønnet ud fra de anvendte lejemål medio 2019, skulle korrigeres på grundlag af anvendte lejemål pr. årsskiftet 2019/2020. SEA-reformen implementeres udgiftsneutralt for universiteterne. Det betyder, at huslejeændringer afspejles én til én i bevillingskorrektionen. Vi kan derfor ikke genkende, at det skulle være Aarhus Universitet, som har taget initiativ til at korrigere tallet”, skriver han og fortsætter:

“Det er korrekt, at Aarhus Universitet har haft kontraktgrundlaget til genensyn, og det har været vores indtryk, at denne proces på trods af de nedenfor nævnte justeringer har været god og konstruktiv. Vi står derfor meget uforstående over for, at processen angives som værende initieret af universitetet”.

Kristian Lyk-Jensen medgiver, at der har været usædvanlig mange justeringer af Aarhus Universitets kontraktmateriale i 2020, blandt andet på grund af opsigelser, ibrugtagning af nye lejemål og omfattende kvalitetssikring som følge af svigt i leverancer fra eksterne rådgivere.

“Grundlæggende er det altid klogt at gennemgå sine lejekontrakter, hvad enten der er tale om en privat udlejer, eller det er statens bygninger. Og givet at universiteterne netop har efterlyst mere inddragelse omkring fastsættelsen af deres husleje – og ikke mindre – er det i vores øjne kun naturligt, at kontraktarbejdet er gennemført i en løbende og fælles dialog”, skriver vicedirektøren. ■

AU's afdeling i Foulum øst for Viborg huser store dele af universitetets forskning i fødevarer og jordbrug. Nu skal AU betale leje for landbrugsarealerne til staten, selvom de bruges til forskning.

UNGE, DYGTIGE OG UERFARNE

1 Coronakrisen viste sig at blive lidt af en turbomotor for både optag og søgning. Udsigten til et efterår, hvor økonomien i landet halter, og mulighederne for udlandsrejser er begrænsede, fik mange til at skippe sabbatåret og søge ind på en uddannelse. Det gav rekordhøj søgning og rekordhøjt optag, eftersom Folketinget besluttede at finansiere oprettelse af 5.000 ekstra studiepladser.

På mange uddannelser blev søgnings-boomet hilset med jubel. Skrantende småfag fik vitale ekstra studerende, tekniske og naturvidenskabelige fag gik frem til politikeres og erhvervslivets store glæde.

Men det store "coronaoptag" har også sine små ulemper. På psykologistudiet på KU steg ansørgertallet enormt til 2.748 mod 1.789

sidste år. Det, vurderer studieleder Torben Bechmann Jensen, giver formentlig en yngre studenterårgang, men næppe en bedre.

"Nu er der en masse, der søger ind, et år før de ellers ville gøre. Og det er da dejligt med friske, unge mennesker. Men det kan godt være en fordel, at man har prøvet noget andet inden studiet. Så i hjertet ville jeg egentlig håbe, at flere ville vente lidt længere", siger han.

Hans erfaring er, at en lidt højere gennemsnitsalder, hvor folk har været ude at få nogle livserfaringer, giver et bedre studie-fagligt miljø.

"Vi har stadig ældre studerende, men de føler sig mere og mere marginaliserede. Da jeg selv læste psykologi,

var gennemsnitsalderen 32 år, så sådan nogle som mig oplever det som ret dramatisk, hvor ung vores studentpopulation er blevet".

Psykologistudiet har en af landets højeste adgangskvotienter. Men livserfaring er også et plus, når man skal arbejde med andre mennesker.

"Nogle er jo så også meget unge, når de skal ud at søge job. Og det er ikke, fordi de ikke er dygtige, men det kan være lidt svært som psykolog på 24 år at sætte sig med en familie og sige: Nu skal I høre, hvad I skal gøre. Jeg tror i hvert fald, at nogle klienter kan være lidt skeptiske over for det".

KU Psykologi har et forhøjet kvote 2-optag på 20 procent, hvilket dog godt måtte være større, hvis det stod til Torben Bechmann Jensen.

DET STORE CORONA-OPTAG

Optaget for 2020 slog alle rekorder på grund af corona-situationen. Forskerforum fortæller her om trends og tendenser fra statistikken.

HOVEDSTADSHUNGER

2 Selv om stort set alle universiteter kunne mærke årets ekstra store søgning, var væksten meget ujævn fordelt. Hovedstadshungeren blandt de unge var stærkere end nogensinde, og søgningen til KU's uddannelser steg fra 25.000 i 2019 til 35.000 i 2020. På AU øgedes søgningen til sammenligning med små 2.500 i forhold til sidste år.

Selve optagsstigningen var dog mere jævnt fordelt. KU skruede op med godt 500, AU med ca. 350, SDU og DTU med ca. 250 og så videre. Kun RUC blev liggende på omtrent samme optag.

KNÆKKEDE KØNSMØNSTRE

PÅ ITU

6

STEM-fagene (science, technology, engineering, mathematics) har været et stort uddannelsespolitisk fokuspunkt de senere år, og det har overordnet set været med to målsætninger: flere studerende i STEM og flere kvinder i STEM.

2020 blev angiveligt et godt år for begge målsætninger. Optaget på STEM-uddannelser øgedes med 9 procent, og optaget af kvinder øgedes med 13 procent, sådan at kvinderne i år meget præcist udgjorde en tredjedel af STEM-optaget.

Et godt eksempel på resultatet af en målrettet indsats for flere kvinder ser man på IT-Universitetet. Her har man haft succes med at hæve kvindeandelen på de to it-teknologiske uddannelser, som traditionelt er lidt af en mandeklub.

Forud er gået et grundigt stykke benarbejde, som blandt andet indebar en antropologisk undersøgelse af, hvorfor piger fravælger it-uddannelser.

“En af de ting, vi har konstateret, er, at mænd i højere grad stifter bekendtskab med kodning i deres opvækst, eksempelvis når de går på fritidsklub”, fortæller studiechef Lene Rehder.

Pigerne havde brug for et rum, hvor de stille og roligt kunne snuse til faget uden at være bange for at stille dumme spørgsmål, inkluderede IT-Universitetet, og så begyndte man med støtte fra VILLUM FONDEN at etablere en række aktiviteter for kvindelige gymnasieelever – såkaldte it-camps.

“Vi holder to camps om året med omkring 30 deltagere, og der har været stor interesse, faktisk har vi haft ventelister. Dertil kommer en række “codingcafeer”, vi har holdt på nogle eftermiddage”, fortæller Lene Rehder.

Og de aktiviteter har givet direkte udbytte. I forbindelse med årets optag har ITU undersøgt og konstateret, at 25 procent af de kvinder, man har optaget på it-uddannelserne, har været med på it-camp eller en codingcafe.

“Det synes jeg er en kæmpe andel. Det er sjældent, man afholder en aktivitet og kan se så stor effekt”.

Et andet indsatsområde er at bryde med nogle af de fordomme, der knytter sig til it-fagene, både om, hvilken type man er, og hvad man kommer til at lave.

“Vi har konstateret, at kvinder har et større behov for at vide, hvad det kan bruges til. For dem er det ikke nok at fortælle, at de bliver gode til at programmere. De vil vide: Hvad kan jeg skabe? Hvordan kan jeg bidrage til samfundet? Så vi skal vise, at it-udvikling er enormt kreativt og samarbejdende, og at behandling af store datamængder kan gøre en stor forskel for eksempelvis den grønne omstilling, håndtering af corona og så videre”, siger Lene Rehder.

Den tilgang har man kunnet se i ITU's markedsføringsarbejde omkring uddannelserne, hvor kvindelige rollemodeller med interessante, samfundsrettede job har været vigtige elementer.

TILBAGE TIL MENNESKEKVOTIENTER

3

Den omdiskuterede karakterbonus (snittet gange 1,08), man fik, hvis man søgte uddannelse inden for to år efter studentereksamen, er fra i år afskaffet, og det gav sig udslag i lidt mindre vanvittige adgangskvotienter på de mest populære uddannelser. International business på CBS, der sidste år sprængte rammerne med et adgangskrav på 12,4, tabte således pusten og måtte i år lukke studerende ind med snit på blot 11,3. De bevarede dog titlen som landets mest eksklusive uddannelse i skarp konkurrence med søsteruddannelsen International business and politics samt KU-uddannelserne forsikringsmatematik, psykologi og molekylær biomedicin.

Vælger man at se “eksklusivitet” udtrykt som det mindste nåleøje for ansøgerne, er KU Psykologi på toppen af listen. Her blev kun 17 procent af førstprioritetsansøgere tilbudt optagelse.

UPS'N DOWNS

4

Mens nogle fag altid er populære, er andre i højere grad underlagt tidens trends. Det ser man blandt andet på DTU, hvor ingeniøruddannelsen inden for kunstig intelligens fordoblede sit optag fra 60 til 120. Bæredygtigt energidesign kunne også notere stort meroptag.

Faget retorik på KU har et stabilt optag – 58 i år – men søgetallet skøjter op og ned. I år fordobledes antallet af ansøgere til 402 mod 166 sidste år. I 2015 var det helt oppe på 563.

Et eksempel på fag, der har mistet tidligere tiders momentum, er nanoscience. I 2015 optog KU 68 på studiet og AU 54. Siden er optagene begge steder gradvist faldet til henholdsvis 34 og 16 ved årets optag.

LUFT TIL SPROGENE

5

Sprogfagene har i flere år været en smertenshistorie med faldende optag og bekymrede røster fra arbejdsgivernes side. Den politiske reaktion kom i slutningen af 2018 i form af en sprogstrategi og et center, der skal arbejde langsigtet med pædagogisk udvikling af sprogundervisningen på alle niveauer. Der var dog ingen quickfix til de udhungrede universitetsfag, der med så få STÅ-midler har svært ved at finansiere et levedygtigt fagmiljø.

2020 gav dog et lille løft til sprogene. På KU optog tysk 34 mod 23 sidste år, spansk gik fra 45 til 58 og fransk fra 29 til 37. SDU kunne også notere en lille fremgang til tyskstudiet, mens tysk og fransk på AU holdt samme optagniveau.

Et andet klassisk fag – græsk – på KU kunne i øvrigt glæde sig over et optag på 10 mod kun 2 sidste år.

Drømmen om et frit universitet

En gruppe selvstændige forskere har taget det lange lys på og sigter mod en dag at kunne stifte et helt nyt universitet ejet af andelshavere og drevet uden strategiske økonomiske bagtanker.

Danmark taler vi gerne om fri og uafhængig forskning. Men hvor fri er forskningen, når det kommer til stykket, og hvor frie er universiteterne?

Ikke frie nok, mener en gruppe akademikere, der har sat sig for at skabe et alternativ til den palet af universiteter, der alle er en fasttømret del af den politiske og økonomiske magtstruktur – et frit universitet.

“Universiteterne har efterhånden målrettet sig i forhold til at kunne vinde fondsmidler. Vi vil gerne tage forskningen tilbage til forskerne – skabe et sted, hvor man kan forske uden at være underlagt strategiske hensyn fra ledelsen, som resulterer i, at man skal forske i noget bestemt for at få del i forskningspuljerne”.

Sådan siger Claus Drejer, bestyrelsesmedlem i Foreningen til etablering af Det FRIE Universitet og desuden ph.d. i politologi og ekstern lektor ved RUC. Foreningen blev stiftet i sommeren 2019, og som navnet antyder, er formålet helt reelt at skabe et nyt universitet – i første omgang som forskningsinstitution og på sigt også

med akkreditering til at udbyde uddannelser.

Forperson i foreningen er Søs Bayer, der ud over rektorstillinger på Dannerseminariet og Det Fri Gymnasium også har en fortid som forsker ved DPU. I dag er også hun ekstern lektor.

“Det hele bunder i en kritik af det, universitetet har udviklet sig til. At forskningen ikke længere er fri, men strategisk, eller også er der tale om myndighedsbetjening, hvor forskerne har mundkurve på. Men så går vores kritik også på det gab, der er kommet mellem universitetsledelserne og den enkelte medarbejder. Vi vil gerne tilbage til universitetet som demokratisk institution”, fortæller hun.

Andelsuniversitet

Foreningen til etablering af Det FRIE Universitet er en andelsforening, og netop andelstanken er et helt centralt element for et muligt nyt universitet. Universitetet skal ejes af en stor mængde af andelshavere spredt ud i hele befolkningen, hvilket samtidig skal sikre en slags folkelig fundering af forskningen.

“Vi vil lægge strategien ud til andelshaverne. I og med at en stor del af midlerne kommer fra andelshaverne selv, så skal de være med til at afgøre, i hvilken retning forskningen skal gå, og her er mødet mellem praktikere og akademikere enormt vigtigt”, siger Søs Bayer.

Det lyder lidt som nogle af de paroler om forskning til gavn for arbejderklassen, der lød på RUC i dets tidlige år?

“Det er ikke der, vi er. Det handler ikke om forskning for folket. Det handler om at skabe et møde og en kritisk stemme i samfundet. Vi vil rigtig gerne invitere forskellige positioner og klasser ind i diskussion af, hvad sådan et universitet skal være”.

De nuværende universiteter vil vel også hævde, at man forsker for at gavne samfundet?

“Den overordnede ide for forskningen i dag er nytteperspektivet. Men forskning og viden er så meget andet end det, der virker og er nyttigt. Der er mange relevanskriterier, men det er, som om relevanskriterierne har indsnævret sig, og hvem der må tale om relevans, er indsnævret. Vores budskab er, at alle må tale med om, hvad relevans er”, siger Søs Bayer.

Og det handler også om undervisningen, supplerer Claus Drejer:

“Op gennem nullerne skyllede den her bølge af “School-effectiveness” ind over os, særligt fra de angelsaksiske lande. Det handler om, at det skal virke, og det måles ved, at den studerende får en høj karakter. Der vil vi også gerne have en bredere forståelse”.

Ingen midler til selvstændige forskere

Ideen om Det FRIE Universitet

BASKERNES KOOPERATIVE UNIVERSITET

Tanken om et andelsuniversitet kan i danske ører lyde som lidt af en utopi. Men i Spanien – eller måske rettere sagt i Baskerlandet – findes et universitet, der faktisk kommer tæt på ideerne om Det FRIE Universitet.

Det hedder Mondragon University og er et kooperativt universitet, som ejes og styres af de ansatte og studerende. Hvert af universitetets fire fakulteter drives som selvstændige kooperativer, og ansatte skal købe en andel til 15.000 euro for at være medejer og få en stemme på generalforsamlinger, som yderligere består af et tilsvarende antal studerende og repræsentanter fra lokalsamfundets firmaer og organisationer. Generalforsamlingen vælger en dekan, og de fire generalforsamlinger vælger i fællesskab en rektor og en vicerektor samt en bestyrelse.

Universitetet af en del af Mondragon Corporation, som rummer flere hundrede kooperativt drevne virksomheder, der tilsammen beskæftiger over 80.000 personer.

Freie Universität Berlin blev stiftet i 1948 af studerende og lærere, der ønskede et politisk uafhængigt alternativ til Friedrich-Wilhelms-Universität (Humboldt) i den sovjetiske sektor. Nu forfølger en gruppe forskere drømmen om et dansk universitet fri for topstyring og strategisk forskningstilgang.

udsprang i et forskernetværk, der kalder sig Noise – Network of Independent Scholars in Education – som både Søs Bayer og Claus Drejer er en del af. Noise består af en række forskere inden for det pædagogiske felt, der, som det hedder på netværkets hjemmeside, “arbejder uden for de etablerede universitetsrammer med at producere og sætte viden i spil på tværs af den brede faglighed, vi repræsenterer”.

Som uafhængige forskere har medlemmerne i Noise oplevet den barriere, det er, at man ikke på egen hånd kan søge forskningsmidler, hvis man ikke har en institution i ryggen. Og derfor opstod ideen om selv at skabe den institution.

“Som forsker kan man kun søge midler, hvis man er ansat på et universitet eller en institution. Og så sagde vi – i starten lidt for sjov – at vi jo bare kunne oprette vores eget universitet. Så foreningen var i første omgang tænkt som en platform for, at man kan søge forskningspenge. De tanker tog jeg så op og udbyggede det med principperne fra andelsbevægelsen, og det førte så til, at vi stiftede andelsforeningen”, fortæller Søs Bayer.

Universitetsejer for en plovmand

En andel i Foreningen til etablering af

Det FRIE Universitet koster 500 kroner, og foreløbig er der omkring 50 andelshavere. Det forslår ikke langt, erkender Søs Bayer og Claus Drejer, og målsætningen er da også at nå op på et langt større tal.

På det seneste har foreningens fokus dog i højere grad været at få etableret forskningsarbejdet, og man har søgt midler til flere forskningsprojekter inden for det pædagogiske og psykologiske forskningsfelt.

“Vi har hidtil ikke haft en god succesrate, det kan vi lige så godt sige. Men nu afventer vi en ny udlodning af forskningsmidler. Vi snubler lidt, for fondene anerkender ikke, at der er andre typer ansøgere end universiteterne. Dertil kommer, at universitetsforskere, der søger penge, automatisk får 46 procent i overhead. Men hvis vi får en bevilling, vil der være nul kroner til overhead”.

Søs Bayer konstaterer, at systemet omkring fondsbevillinger er konstrueret, så det beskytter de offentlige universiteter – hvilket på den ene side er godt, men så alligevel ikke.

En anden strategi, foreningen arbejder med, er at udbrede gratis viden. Det har man gjort ved at udbyde et program af gratis forelæsninger, dels i eget regi, dels i samarbejde med foreningen Problema.

På sigt er der dog ingen tvivl om ambitionerne: et andelsuniversitet med mange tusinde andelshavere, forskningsprojekter og med tiden også akkreditering til forskningsbaserede uddannelser.

“At blive akkrediteret som uddannelsesinstitution vil tage lang tid. Men vi vil få et voldsomt gennembrud, hvis en af vores forskningsansøgninger bliver anerkendt. Det er en flertrinsrakat: Først skal vi have gang i vores forskning, for det skal – også – skabe grundlag for akkreditering”, siger Søs Bayer.

Postdisciplinært

En anden overvejelse i foreningen er, om man skal etablere sig fysisk – altså finde faste lokaler i en bygning – og hvor det i givet fald skal være. København har jo en række universiteter, men mindre kommuner ude i landet kunne måske godt se det som en attraktion at huse et nyt, frit universitet.

“Vi er meget på udkig efter samarbejdspartnere”, siger Claus Drejer og bekræfter, at der er kommuner, som har vist interesse for initiativet. Hvilke vil han dog ikke ud med.

Selv om foreningen i dag primært rummer forskere inden for det humanistiske og samfundsvidenskabelige felt, skal der ikke sættes faglige rammer op omkring Det FRIE Universitet. Foreningen opererer med begrebet “postdisciplinært universitet”, hvor det er forskningsobjektet, der afgør den disciplinære tilgang.

Vil I forskningsmæssigt kunne byde ind med noget, der ikke findes i forvejen?

“Det er det, vi håber på ved at tage praktikere ind, der kan være med til at udpege nye forskningsområder. Og dertil kommer så det, at vi ikke overtager universiteternes discipliner og fag, men lader forskningsfeltet bestemme tilgangen”, siger Claus Drejer.

Men det betyder ikke, at Det FRIE Universitet forestiller sig at kunne bedrive bedre forskning, indskyder Søs Bayer.

“Der foregår enormt meget god og kritisk forskning. Og vi siger ikke, at vi bedriver grundlæggende anderledes forskning, eller at vi gør det bedre. Det ville være højrovet at sige. Men vi vil tage et andet udgangspunkt og flytte forskningen et andet sted hen”, siger hun. ■

NATURENS FLYVENDE SUPERHELTE

Nye australske rovfluer er insektverdenens mægtigste superhelte og skal naturligvis opkaldes behørigt.

Hvorfor skal det hele være så kedeligt? Det skal det sgu da heller ikke, tænkte de i den australske forskningsorganisation Commonwealth Scientific and Industrial Research Organisation (CSIRO). Så da der skulle findes navne til 165 nye arter, fandt man de gamle Marvel-tegneserier frem – I ved dem med Edderkoppen, Hulk og en masse andre figurer – og kombinerede hyggelæsning og navneresearch.

Resultatet er, at fem fluer er blevet navngivet efter superhelte, som de på en eller anden måde deler karakteristika med i forhold til udseende eller egenskaber.

For eksempel har vi Deadpool-fluen, der har fået det latinske navn *Humorolethalis sergius*. Fluen er som de øvrige fire del af rovfluefamilien, og figuren Deadpool er tilsvarende en dræber – ovenikøbet en lejemorder – der oprindeligt begyndte at optræde som skurk, men siden blev en populær antihelt i Marvel-universet, der sågar fik sin egen film i 2016. Deadpool-fluen har yderligere et mønster på ryggen, der minder om Deadpools maske.

En anden Marvel-figur, der for nylig kom på lærredet som hovedperson i sin egen film, er Black Widow, alias den russiskfødte spion Natasha Romanov, som er en del af superheltegruppen The Avengers. Black Widow er kendt for sin sorte læderdragt, og der har man et tydeligt lighedstegn i forhold til Black

Widow-fluen, hvis latinske navn, *Daptolestes feminategus*, betyder “kvinde i læder”.

To andre af de fem rovfluer har fået navnene Thor-fluen og Loke-fluen. Ja, det er vores gode, gamle nordiske guder, der også spiller superhelteroller i Marvel-universet. Det latinske navn for Thor-fluen er *Daptolestes bronteflavus*, som betyder “blond torden” – Marvel-figuren Thor har langt, lyst hår – og for Loke-fluen *Daptolestes illusiolutus*, som betyder “elegant bedrag”.

Nærværende foto forestiller den sidste af de fem rovfluer, og den har simpelthen fået navnet Stan Lee-fluen efter skaberen af Marvel-universet, Stan Lee. Begrundelsen er, at fluen simpelthen ligner den nu afdøde Stan Lee, hvis kendetegn var briller og moustache.

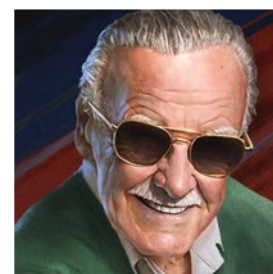
Det er ikke første gang, CSIRO henter sjove artsnavne i fiktionens verden. Sidste år blev en flue døbt *Paramonovius nightking* efter Game of Thrones-skurken Night King. Også sangerinden Beyoncé har tidligere været inspiration til et fluenavn.

Og navne er vigtige, fastslår entomologen Bryan Lessard fra CSIRO.

“At navngive en art er første skridt mod at forstå den. Uden et videnskabeligt navn er arten usynlig for viden-skaben”.

Han forklarede i et tv-show de nye navne med, at nogle af disse fluer er insektverdenens mægtigste superhelte.

Bryan Lessard går selv under superheltenavnet “Bry the Fly Guy”. ■

Store briller og moustache – rovfluen *Daptolestes leei* ligner tegneserierskaberen Stan Lee op ad dage, mener de i Australien.

Pigers fornemmelser for STEM

Jette Sandager går grundlæggende til værks, når hun undersøger, hvorfor mange piger ikke søger imod tekniske og naturvidenskabelige uddannelser. Det handler om følelser og stereotyper, der blandt andet dannes i folkeskolen.

Lærere i naturfagsundervisningen møder ofte piger og drenge med forskellige forventninger til, hvad de kan lide, og hvordan de er – det skal de måske prøve at bryde med, fortæller Jette Sandager. Her deltager elever på Skjoldhøjskolen i Aarhus i "Naturfagsmaraton" i foråret.

“E n fantastisk nyhed”. Sådan kommenterede en begejstret uddannelsesminister Ane Halsboe-Jørgensen, at 13 procent flere kvinder denne sommer blev optaget på STEM-uddannelserne.

Tallet har skabt glæde over det ganske land, hvor ønsket om flere kvindelige ingeniører og programmører nærmest er blevet en folkesag. Men var optaget bare et heldigt år, eller er der sket noget, der gør, at unge kvinder ikke længere har svært ved at se sig selv i de fag?

“Vi klapper i vores hænder, når nogle har søgt den vej, men vi ved ikke vantvigt meget om, hvad der leder de her uddannelsesinteresser”.

Den konstatering kommer fra Jette Sandager. Men den manglende viden er noget, hun selv har tænkt sig at lave om på. I sit ph.d.-projekt undersøger hun faktorer i folkeskolen, der styrer pigers syn på fag og senere uddannelsesvalg – særligt med fokus på de tekniske og naturvidenskabelige fag.

At it- og ingeniørarbejde er traditionelle

mandefag, ved alle. Men både arbejdsgivere og uddannelser har i årevis forsøgt at trække flere kvinder til, uden at det for alvor er lykkedes at knække kurven. Der er simpelthen nogle usynlige strukturer, der fastholder et kønsopdelt arbejdsmarked, og de dannes blandt andet i folkeskolen.

“Undervisningen er ofte domineret af stereotyper, som gør, at lærere og elever møder hinanden med bestemte opfattelser af, hvordan man skal være for at være rigtig. Og måske er der et billede hos pigerne af, at man ikke er en lige så rigtig pige, hvis man interesserer sig for softwareengineering, som hvis man har lyst til at være sygeplejerske eller pædagog, hvor der er mange kvinder. Det er både lærere og elever, der møder hinanden og regulerer hinanden, i forhold til hvordan man skal være”, fortæller Jette Sandager.

Vilde drenge og strukturerede piger

Stereotyperne fastholdes, også selv om lærerne har de bedste hensigter og måske blot forsøger at differentiere undervisningen til det, de tror kan interessere den enkelte elev.

“Noget af det, jeg kan se, og som anden forskning også viser, er, at undervisere nogle gange møder drenge med en forventning om, at de er vilde, end piger er. STEM-undervisning vil ofte være ret eksperimenterede og legende, og det gør det nemt at være dreng, hvor man kan lege. Og der bliver piger i højere grad mødt med en forventning om, at de sidder og er den koordinerende, strukturerede projektleder. Det kunne godt være, man som lærer skulle forsøge at bryde med det og bede pigerne lave forsøg

og drengene tage noter”, siger Jette Sandager.

Hun slår dog fast, at hun endnu ikke er så langt i sit projekt, at hun vil begynde at komme med konkrete forslag og anvisninger i forhold til undervisningen. Men det er hensigten.

I forhold til problemet med kønsstereotyper trækker Jette Sandager på viden og resultater, hun opnåede, da hun skrev kandidatspeciale på CBS-studiet politisk kommunikation og ledelse. Her undersøgte hun, hvordan mentormetoden virkede i forhold til at få flere kvinder i ledelse. Kvindelige ledere er en mangelvare, og derfor prøver mange virksomheder og organisationer at opdyrke kvindelige ledertalenter ved at give dem mentorer blandt erfarne kvindelige ledere.

Brug for feminint input

“Man har jo tit en forestilling om, at man skal være leder på en bestemt måde, og mentoren kan videregive viden om, hvad der skal til. Men de råd, der gives videre, er ofte, at man skal adoptere en maskulin adfærd. Min konklusion var, at det kan godt være, vi kan generere flere unge kvinder som ledere, men det gør vi ved, at adopterer en adfærd, som egentlig ikke udfordrer de stereotyper og normer, som samtidig er en hindring for, at der kommer flere kvinder”, fortæller hun om specialet, der blev præmieret med “Thesis of the Year Award” på CBS i 2016.

Og den problemstilling kan meget vel gøre sig gældende – og måske være en lidt overset problemstilling – når vi taler om kønsskævhed i STEM-fagene. For selv om kurverne knækker, er det ikke sikkert, man får gjort op med de maskuline kulturer og udviklet området.

“Det handler ikke bare om at få flere kvinder, men også om at man har mulighed for at være den type kvinde, man gerne vil være, i STEM. Præcis som i mentoringprojektet – hvis det bare er et spørgsmål om at reproducere stereotyper, og kvinder skal agere på nøjagtig samme måde, som medarbejdere i STEM i dag agerer, så kommer man nok ikke til at skabe en stor forandring. Ønsket er jo også, at flere kvinder i STEM kan bidrage til nye måder at tænke på, nye erfaringer, der gør, at

man i udvikling af bl.a. ny teknologi, ny medicin og så videre inddrager forskellige erfaringer og viden. Og nye måder at være medarbejder i STEM på er også noget, der kan komme mænd til gavn – der er også mænd, der ikke føler sig repræsenteret af billedet af den typiske softwareprogrammør”, fortæller hun.

Billeder af følelser

Jette Sandagers arbejde med at undersøge STEM-oplevelserne i folkeskolen foregår i sagens natur på skolerne, hvor hun observerer eleverne og undervisningen.

“Jeg arbejder meget med fokus på affekt og følelser. Så jeg kigger ikke kun på, hvordan stereotyper opstår diskursivt og gennem tale, men også hvilke følelser der er i spil. Er der for eksempel skam forbundet med STEM-undervisning for piger? Føler man sig rigtig eller forkert?”

Følelser kan være svære at formulere præcist gennem sproget. Derfor har hun valgt at supplere interview med brugen af fotografier, der kan give viden om børnenes affekt.

“Ved at bruge sprog til at kommunikere om affekt “forurener” man affekt, så det ikke længere er affekt, men

italesat affekt. Så brug af billeder er et forsøg på at indfange noget ikkesprogligt, som forskningen peger på leder lige så meget på adfærd som det sproglige”, fortæller hun.

Fotografen? Det er såmænd børnene selv.

“Pigerne skal være medforskere, for de skal tage billederne, og så skal vi snakke om, hvad der er fedt ved STEM, og hvordan vi kan generere videre på det, der er fedt”.

Hjem til teorien

Ph.d.-projektet er på sin vis en teoretisk videreførelse af det arbejde, Jette Sandager har lavet, mens hun i nogle år var ude af universitetet. Efter at have afsluttet kandidatuddannelsen blev hun nemlig ansat på Kvininfo, og herfra fulgte hun den daværende direktør Nina Groes, der forlod Kvininfo og stiftede organisationen Divérs, der – som organisationen selv skriver – “arbejder for at udfordre de stereotype forventninger, der eksisterer i samfundet i dag, og motivere unge mænd og kvinder til mere mangfoldige uddannelses- og karrierevalg”. Her var hun med til at udvikle og iværksætte projekter, for eksempel et, der skulle få flere kvinder til at vælge håndværksuddannelser.

Men ét er praksis, noget andet er teori. Og Jette Sandager er faktisk mest til det sidste, indrømmer hun. Så da hendes gamle specialevejleder ringede og foreslog, at de i fællesskab fik stablet et ph.d.-projektforslag på benene, var hun ikke længe om at sige ja.

“Det var det, jeg skulle. Nu havde jeg været ude at arbejde på det praktiske plan, men jeg er meget teoretisk i min tilgang og synes, det er sjovt at sidde og nørde teorier. Så jeg havde ligesom nået at afsøge, hvor jeg havde det sjovest, og jeg savnede den teoretiske dybde”.

Og det valg har hun – godt halvandet år henne i sit projekt – på ingen måde fortrudt.

“Jeg elsker mit arbejde, og jeg har virkelig ikke mange dage, hvor jeg ikke synes, det er super fedt at sætte mig på min cykel og tage ind på CBS. Jeg føler, jeg er en del af et meget dynamisk felt, hvor der sker en masse, og så kan jeg virkelig godt lide det forskningsmiljø, jeg er en del af på CBS. Så det håber jeg rigtig meget, jeg får lov til at blive ved med”. ■

VIS DIT PH.D.-PROJEKT

Hvem: Jette Sandager, cand.soc.

Hvad: Kønsorienterede formationer af uddannelsesmæssige interesser og aspirationer i grundskolen.

Hvor: Institut for Politisk Kommunikation og Ledelse, CBS.

Hvorfor: På trods af et politisk fokus har den ulige fordeling af mænd og kvinder på forskellige sektorer og forskellige brancher været uændret i årevis. Særligt uddannelser inden for matematik, naturfag og teknologi lider af mangel på kvinder. Projektet bidrager med ny viden om, hvilke praksisser og dynamikker i uddannelsesinstitutioner der leder til en opdeling af mænd og kvinder på forskellige uddannelser.

VIP eller DVIP

– hvad giver mest kvalitet?

Undersøgelse viser markante forskelle på uddannelsers forskningsbasering. Statskundskab på AU og KU er vidt forskellige, men mener begge, at de har fat i den lange ende.

Selv om den forskningsbaserede uddannelse er universitetsuddannelsernes fælles adelsmærke, kan der være ganske stor forskel på “forskningsbaseringen”, selv på direkte sammenlignelige uddannelser, viser rapporten “Forskningsbaseret uddannelse” fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Et af rapportens eksempler er kandidatuddannelsen i statskundskab. Her ser man, at AU har en langt højere grad af forskerdækket undervisning – faktisk 100 procent mod 71 på KU.

Også på en anden kvalitetsmarkør – fordelingen af små og store hold – er der tydelig forskel. På AU Statskundskab er ca. 95 procent af undervisningen på små hold, mens det på KU kun er ca. 60 (dog med flere vejledningstimer).

Hvordan kan der være så markant forskel på to så umiddelbart ens uddannelser? Og hvilken betydning har det for kvaliteten? Det spørgsmål har Forskerforum stillet til de to respektive studieledere.

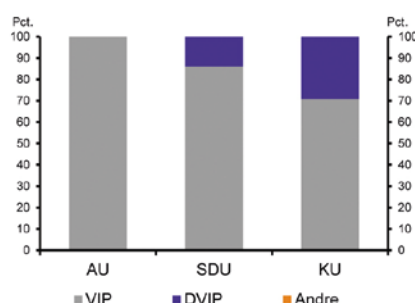
“Vi er begunstiget af demografien i København. Vi har en række ministerier, sektorforskningsinstitutioner og store interesseorganisationer lige i nærheden, som vi kan trække på i forhold til eksterne undervisere til vores valgfag”, forklarer Anders Berg-Sørensen, der er studieleder på Institut for Statskundskab, KU.

Populært praksisinput

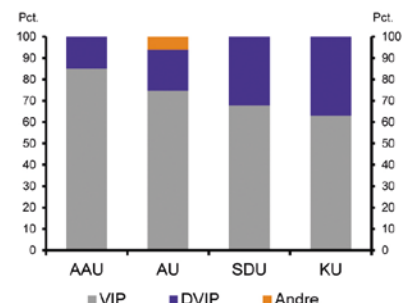
Derfor ser han ikke de knap 30 procents DVIP-undervisning som en kvalitativ ulempe – tværtimod.

“Det er folk med andre ekspertiser end dem, vi har i huset. De kan levere

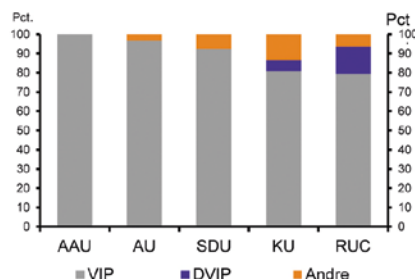
Statskundskab

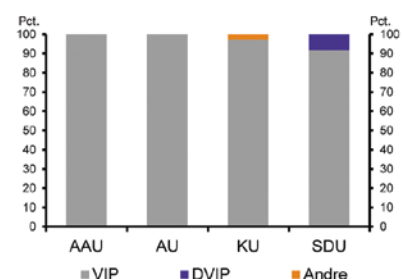
Psykologi

Datalogi

Biologi

VIP-UNDERVISNING PÅ 4 UDDANNELSER

Underviserfordelingen på fire kandidatuddannelser udbudt på forskellige universiteter. Tallene er baseret på timetalssystemet, indberetninger for efteråret 2017 og foråret 2018. Kilde: Forskningsbaseret uddannelse (Uddannelses- og Forskningsministeriet, juni 2020).

meget praksisnær undervisning. Og ud over at det er super populært, har det betydning i forhold til at afprøve kobling af akademiske kompetencer og evnen til at læse praktiske problemstillinger”.

Han nævner som eksempel en tidligere ph.d.-studerende på instituttet, som skrev afhandling om

økonomistyring. I dag er vedkommende kontorchef med økonomistyring som område, men han leverer hvert andet semester et valgfag i netop økonomistyring.

Anders Berg-Sørensen erkender dog, at han gerne havde et lidt højere tal på VIP-dækningen.

“Vores ambition er, at vi generelt får

nedbragt andelen af DVIP. Men det betyder ikke, at vi ikke stadig vil gøre det her, for det er super værdifuldt”.

At KU har mere undervisning af store hold, ser Anders Berg-Sørensen heller ikke som problematisk.

“Nu er det jo lidt arbitrært, hvordan små og store hold defineres. Ministeriet har valgt at definere over 40 deltagere som store hold. Vores hold har en maksimumstørrelse på 45, og hold på 45 kan fungere fint. Det er i højere grad et spørgsmål om pædagogisk tilrettelægelse”.

Har I et ønske om mere undervisning med små hold?

“Det er ikke realistisk med vores økonomiske rammevilkår. Vores prioritering har været vedledning særligt ved specialer. Så det er et spørgsmål om at dele timerne mellem gynger og karuseller”.

VIP'er – dyre, men dejlige

Statskundskab på AU har ikke flere penge til uddannelse end søsteruddannelsen i København, siger fagets studieleder Carsten Jensen. Til gengæld prioriterer instituttet kandidatdelen.

“Vi ved godt, at vores kandidater koster mange penge. At få VIP-dækket sin undervisning er jo dyre timer, fordi de også skal have tid til forskning. Men vi har mulighed for det, fordi vi betragter de 5 år som en samlet pulje. Vi kræser for de studerende på kandidatdelen, hvor vi tror, de har mest gavn af den intensive VIP-interaktion. Det er en økonomisk investering, vi er meget bevidste omkring”, siger han.

Hvad får man ekstra for den investering?

“Du er sikker på, at du får forskningsbaseret undervisning. DVIP'er kan have forskningsbaggrund, men de er tit

ikke aktive forskere. De kan levere god undervisning, men den er ikke forskningsbaseret”, siger Carsten Jensen.

Han peger også selv på, at AU har en større andel af små undervisningshold.

“Vores hold har som udgangspunkt et maks. på 25 studerende. Så ikke alene har vi altid en forsker til stede, vi har også et format, der tillader meget tæt interaktion med de studerende”.

Carsten Jensen er ikke i tvivl om, at den høje VIP-dækning giver en højere kvalitet af uddannelsen, også selv om DVIP-undervisere kan bidrage med mere praksisnær viden.

“Vi har også gode DVIP'er, vi kan trække på. Men rigtig mange studerende går i praktik, så de får praksisviden den anden vej rundt”. ■

INGEN KLAR OPSKRIFT PÅ FORSKNINGSBASERING

Ministeriets rapport giver ingen klare parametre for, hvordan man sikrer forskningsbaseret undervisning. Og det er godt – for der er ingen klare svar, siger universitetspædagoger.

Uddannelserne gør det meget forskelligt, men det er vist fint nok. Sådan – lidt karikeret – lyder konklusionen på rapporten “Forskningsbaseret uddannelse”.

Ministeriet har forsøgt at undersøge forskningselementet i uddannelsen, blandt andet ved at se på VIP-dækningen, pensumsammensætningen og holdstørrelser.

Og der er ret store forskelle, både mellem forskellige uddannelser og mellem institutionerne. Som der står i rapporten: “Udmøntningen af forskningselementet i de udvalgte uddannelser er både forskellig og fremstår velbegrunderet”.

Så hvordan kan man vide, hvad der virker? Jamen det kan man faktisk ikke, for som det videre hedder: “Det kan ikke på baggrund af undersøgelsen afgøres – og har heller ikke været hensigten – om en bestemt udmøntning af forskningselementet i en bestemt uddannelse er mere velfungerende eller hensigtsmæssig end en anden”.

Fornuftig pragmatik

En lidt defensiv tilgang, men nok alligevel meget god, siger to universitetspædagoger, Forskerforum har talt med.

“Den der pragmatik, man har i dansk forvaltning, er rimelig fornuftig. Der er et vist råderum for, hvordan man får forvaltet de der uddannelser bedst muligt, og det tror jeg langt

hen ad vejen er bedst”, siger lektor ved Institut for Naturfagernes Didaktik på KU Camilla Rump, der selv har forsket i integration af forskning og undervisning.

Eksempelvis VIP-dækningen. Statskundskab på AU bruger ifølge studieleder Carsten Jensen mange ressourcer på 100 procent VIP-undervisning. På KU har man kun 70 procent, men bryster sig af højt kvalificerede eksterne undervisere fra ministerier og politiske organisationer.

“Der blev foretaget en meget interessant undersøgelse engang i 90'erne, hvor nogle undersøgte forskellen på, når forskere eller andre underviser. De målte på 117 måder, for de ville så gerne vise, at det er bedre, når forskere underviser, men de kunne bare ikke. Der er nul korrelation”, fortæller Camilla Rump.

Hun vil derfor heller ikke pege på, at det ene er bedre end det andet.

“Det kan godt være, VIP'erne er dygtige undervisere, men hvis det ikke interesserer dem en høstblomst, så er det lige meget. Selv om jeg vil sige, at undervisningen generelt er blevet bedre med indførelse af adjunktpædagogikum. Har man 80 procent VIP-dækning, så har man stadig et højt tal, og så kan det være meget godt at hente nogle ind udefra”.

Uenig i kandidatprioritering

Thomas Harboe er leder af Pædagogisk Center

Samfundsvidenskab på KU. Han mener heller ikke, man kan lægge noget kvalitetsmæssigt i de forskelle, der er på uddannelsernes VIP-dækning og fordelingen af små og store hold. Faktisk er han uenig i AU's prioritering af småholdsundervisning for kandidaterne.

“Nogle universitetspædagoger vil sige, at kandidatstuderende meget bedre kan kapere auditorie-forelæsning. Så var det mig, ville jeg prioritere småholdsundervisning på bacheloruddannelsen i stedet”, siger han.

Samtidig bemærker han som Camilla Rump, at forskningselementet altid afhænger af den enkelte undervisers måde at gribe undervisningen an på.

Thomas Harboe bider til gengæld mærke i nogle af de interview med undervisere gengivet i rapporten, som viser en høj grad af bevidsthed og refleksion i forhold til forskningsbaseringen.

“Vi er gået fra, at vi for 10-15 år siden havde et meget endimensionelt begreb omkring forskningsbasering – er der en forsker til stede eller ej? – til at vi i dag har en levende debat om, hvilken undervisning der er forskningsbaseret og i hvilken forstand. Det er blevet et mere udfoldet begreb, der skaber nogle spændende diskussioner. Det synes jeg er positivt”. ■

At lade sig blive berørt

Efterårssemestret står for døren. Men glem nu ikke, at det gælder om at lære at lytte – og ikke blot at sørge for, at "tingene" og de studerendes undervisning bliver ekspederet og afviklet i en rasende fart. Resonanspædagogik må der til.

"Sich berühren werden lassen"... For tiden fornøjer jeg mig med at læse den tyske sociolog Hartmut Rosas 815 sider lange værk: "Resonanz. Eine Soziologie der Weltbeziehung". Det forekommer mig, at hans resonansteoritiske kongstanke: at det gælder om at opøve sansen for at lade verden tale til og berøre os, er mere vedkommende end nogensinde. Og da ganske særligt inden for uddannelsessystemets højere sfærer, der p.t. er ved at blive rensat for "farlig" taktilitet, orale og nasale kropsvæsker og virkelige menneskelige møder til fordel for endnu mere fjernundervisning via edu. tech i denne laaaaaangstrakte, uregelmæssige og anmassende coronakrise. Uni-livet risikerer at skrumpes ind til et skærmet skærmliv, mens livet diffrunder forbi i en svag erindring om, hvordan det sociale liv for blot et halvt år siden kunne tage sig ud.

At indlade sig på at lade sig blive berørt kan bl.a. dreje sig om at træde ind i et vibrerende, lydhørt og nysgerigt socialt rum, hvori kilder, dokumenter, argumenter og klassiske tekster kan blive nærstuderet, undersøgt grundigt

– og frem for alt behørigt endevendt og fortolket på selvstændig facon.

Begrebet "Weltbeziehung" er bestemt ikke let at oversætte til dansk, men det drejer sig om at sætte navn på stemheden i vores forbindelse med, forhold til og omgang med verden. Vi står så at sige altid allerede i et kropsligt og tænkende forhold til verden. Dertil kommer, at vi umærkeligt gennemskyles af dens fordringer, betydninger og muligheder. Det er ikke så ringe endda.

Den dobbelte åbning

Resonansakserne mellem selvet og verden må ikke (for)blive stumme. Udvekslingerne må åbnes og kvalificeres. Det gælder, som Wilhelm von Humboldt formulerede det i sin dannelsesestænkning for mere end 200 år siden, om at sikre den rigest mulige

“ Gode lærere har en slags gehør. De kan mærke, hvor de studerende vil hen med deres spørgen og undren.

vekselvirkning mellem menneske og verden. I det 20. århundrede skrev den tyske didaktiker Wolfgang Klafki kongenialt om den dobbelte åbning inden for uddannelsessystemet. Lærerne og de studerende må i fællesskab gøde jorden og ikke mindst overrisle ånden for at få verden til at åbne sig for mennesket og ægge mennesket til at åbne sig for verden.

Det er ikke tilfældigt, at Rosa har gjort begrebet resonans til et kritisk modbegreb i sit årelange forsøg på at udstille og allerhelst også afvikle accelerationssamfundets elendigheder. Han inviterer til en anden måde at tænke og handle på.

Dvæl ved ørets tålmodige lytten efter et inviterende anslag og nye begyndelser. Skærp opmærksomheden på udleveretheden til menneskelyde og optagetheden af den andens stemme. Nyd ordenes ankomst, melodi og rytme. Opøv tøvende afstemninger af det sagte, det omtalte, det antydede, det tænkte og det svarede. Indlad dig på synkroniseringsbestrebelse, men vov også at gå i modtakt i og overskride givne sociale rum.

Hartmut Rosa er en tysk sociolog og politolog, som ud fra en kritisk teoretisk tilgang arbejder med acceleration og fremmedgørelse i højhastighedssamfundet.

Måske øret ligefrem kan kontrasteres synet inden for den pædagogiske verden, hvor det formeligt vrimler med krav om synlig læring og graduerede, transparente og forpligtende læringsmål. Synlighedsteknologiske tiltag skærer hverdagsvirkeligheden til inden for uddannelsessystemet, inden det har "mødt", endsige "talt med" én eneste levende studerende. Der sættes mål og oftest også tal på alt og alle, så de agile aktører ved, hvad de (vi?) skal gøre.

Okularcentristen, der kun benytter sig af sit magtfulde øje og/eller en servil og resultatorienteret algoritme, behøver overhovedet ikke at lytte. Vedkommende kan blot aflæse tallene og præsentere "relevante" og "tydelige" løsninger.

Øret kan principielt ikke lukkes

Øret er "ophav" til en særdeles følsom sans: høresansen. Det er fx nemmere at lukke øjnene og gå videre end at negligere et skrig om hjælp. Og lettere at se væk end at lukke ørerne. Ihukommes må det, at resonansen kan trænes. Gode lærere har en slags gehør. De kan mærke, hvor de studerende vil hen med

deres spørgen og undren. De formår på én og samme tid at erindre, hvor de selv har været engang, og forsigtigt at foregribe, hvad den studerende kæmper med, og hvad høn, hun, han drømmer om at virkeliggøre.

Gode læsere docerer ikke, men de doserer stoffet i konkrete kontekster, specifikke aftapninger og personbundne formater. Rosa taler om den "selvvirksomme" studerende, der mærker sin egen krop og "bebor" sin egen søgen. Ideelt – men så sandelig også reelt – set drejer resonanserfaringer, der har med dannelse og uddannelse at gøre, sig om lydhørhed og genklange.

Uddannelsens mål og dannelsens idé er ikke at beherske verden eller at kunne gøre den beherskelig ved at tilegne sig en givet portion viden, men derimod at de studerende ændrer deres forhold til verden og ikke mindst til sig selv og hinanden.

Læreren orkestrerer og akkompagnerer fremmedheder i passende former, og opvakte elever drister sig til at påpege mangler i lærerens forklaringer. Læreren er ikke en moderator på *repete*, men snarere en stemmegaffel, der slår

den første tone an. Der inviteres til sammenspil og improvisation.

Bliven eksistentielt berørt og æltet

Syd for Kruså-grænsen kan der uden angst serveres nogle vidunderlige ordguirlander: "In-Schwingung-Ver-setzt-Werden", "Momente des Berührtworden-Seins" og "In-Beziehung-Treten mit einer Sache". Vendingerne komme til at lyde fladtrådte, hvis de "danificeres". Alligevel drister jeg mig til at vove pelsen: "at blive hensat i svingning", "momenter af at være blevet berørt" og "at træde i forbindelse med en sag".

Resonanserfaringer er kropserfaringer, der rækker langt ud over øjets domæne. Rosa og jeg er hyperkritiske over for de lærdomsformater, der byder på éntydige skærmformidlinger af verden. Som "Monokanal zur Welt" præsenterer de alt for mange glatte overflader for de lærdomssøgende. It-apparatet er en potentielt "Resonanzkiller". For glemmes må det ikke, at erkendelsen bor i kroppen. En håndæltende bager fornemmer dejens rette konsistens via sine fingres visdom. Dejen har en genuin stemme, og bageren er trænet til at lytte. ■

Dansk forskning står til at miste mindst 1 mia. kr.

Bruttonationalproduktet (BNP) forventes at falde med mellem 4 og 5 procent til næste år som følge af coronakrisen. Det vil betyde, at der bliver ca. 1 milliard kroner mindre til forskningen, da regeringen kun vil bruge 1 procent af BNP til formålet.

De danske universiteter står over for et fald i bevillingerne af historiske dimensioner. Cirka 1 milliard kroner ud af en årlig offentlig investering på ca. 24 milliarder kroner står det danske forskningsbudget til at blive beskåret med til næste år, hvis Nationalbankens økonomiske prognose holder. Men faldet i forskningsbevillingen kan blive endnu større, og konsekvenserne vil blive alvorlige og uoprettelige, hvis politikerne ikke griber ind, konkluderer Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd (DFiR) i et notat om situationen som følge af coronakrisen. EU-Kommissionen har vurderet, at BNP i Danmark

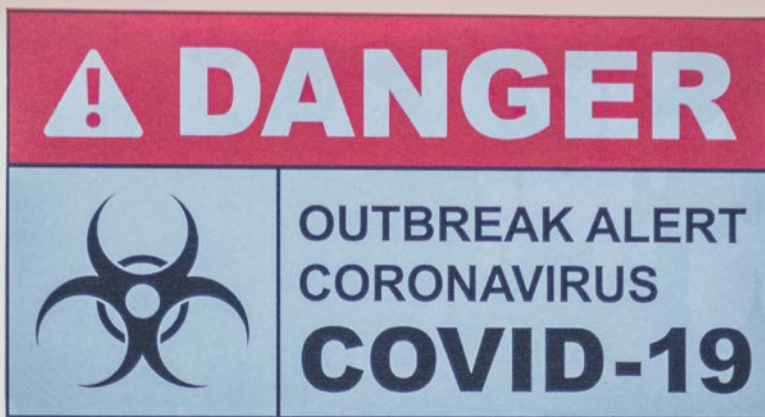
vil skrumpes med 5,9 procent, mens de mest negative forudsigelser siger over 7 procent, hvilket vil betyde, at der bliver ca. 1,7 milliarder kroner mindre til forskningen.

Årsagen til det voldsomme fald i de offentlige forskningsmidler er, at det er regeringens målsætning årligt at bruge mindst 1 procent af bruttonationalproduktet – altså værdien af Danmarks samlede produktion af varer og tjenester – på forskning og udvikling. Hvis Danmark bliver rigere, vanker der altså flere penge til forskningen, men hvis Danmark bliver fattigere, venter der færre forskningsmidler det efterfølgende år.

Selvom der står mindst 1 procent i regeringsgrundlaget, har den ene procent i realiteten været et loft og ikke en bund. Tilmed medregner man midlerne, kommunerne bruger på forskning, regionernes kliniske forskning og de midler, universiteterne henter hjem fra EU's kasser, med i den ene procent. Hvis forskerne er dygtige til at hente EU-midler, bliver universiteterne med andre ord "straffet", ved at staten bevilger tilsvarende færre penge.

De unge bliver taberne

Frede Blaabjerg, formand for DFiR og verdensførende forsker inden for effekt-elektronik og elektroniske drivsystemer

Coronapandemien har skabt en økonomisk krise, der risikerer at få konsekvenser for forskningen i Danmark i form af et historisk stort dyk i bevillingerne.

fra Aalborg Universitet, mener, at et fald på mellem 1 og 1,2 milliarder kroner er realistisk. Det vil særligt gå ud over de unge forskere ansat i tidsbegrænsede stillinger, siger han.

“Det er sandsynligvis i særlig grad de unge, der kommer til at betale prisen. Taber vi dem på gulvet, bliver de svære at samle op igen, og hvis de vælger at vinke farvel til en fremtidig karriere inden for forskningen, fordi vilkårene bliver væsentligt forringet, betaler Danmark en høj pris”, siger han.

Ifølge DFIR-notatet har coronanedlukningen betydet, at de unge forskere,

der oftest er projektlønnede af eksterne midler i en afgrænset periode, ikke kunne komme i laboratorier, mødes med samarbejdspartnere, fremlægge på konferencer mv. Får de ikke mulighed for at færdiggøre projekterne, kan det blive vanskeligt for dem at komme videre i karrieren, konkluderer DFIR.

Frede Blaabjerg mener, at en oplagt løsning vil være at fastfryse forskningsbevillingen for 2021 på 2020-niveau, så man undgår et pludseligt fald i bevillingen. For selvom Nationalbanken forventer, at BNP vokser igen i 2021, så vil skaden allerede være sket med blot

et års fald i bevillingen, da forskningsmiljøer hurtigt bliver nedbrudt, men tager lang tid at opbygge.

“En anden tilgang er at justere på målsætningen og investere mere end 1 procent i forskning, så vi kan blive konkurrencedygtige. Det er paradoksalt at ville spare på forskningen netop nu, hvor vi står i en krise, og vi er fuldstændig afhængige af, at forskningen finder svar på problemerne. Nu handler det om, at vi undgår at miste talent, kvalitet og finder fremtidige løsninger og teknologier”, siger Frede Blaabjerg.

Regeringen vil ikke bruge mere end 1 procent

Det ser dog ikke ud til at påvirke forsknings- og uddannelsesminister Ane Halsboe-Jørgensen, der i et svar til Venstres Ulla Tørnæs dateret den 11. august indirekte bekræfter, at regeringen ikke planlægger at bruge flere penge på forskning.

Tørnæs havde blandt andet spurgt om, hvor stort faldet i de statslige forskningsmidler forventes at blive i 2021, og om regeringen overvejer at ændre opgørelsesmetoden til den, der anvendes i fx Norge, hvor EU-midler ikke medregnes i opgørelsen, og hvordan regeringen vil sikre, at den faldende investering i forskning ikke får negative konsekvenser for sektoren og forskningsmiljøerne.

Ministeren svarer blandt andet, at størrelsen på det statslige forskningsbudget for 2021 først kendes, når regeringen fremlægger sit forslag til finanslov inden udgangen af august, og til forslaget om ikke at medregne EU-midler svarer hun, “at regeringen ikke overvejer at ændre opgørelsesmetoden”.

Konservative: Pengene skal gå til forskning

Uddannelses- og forskningsordfører Katarina Ammitzbøll fra Det Konservative Folkeparti vil heller ikke bruge flere penge på forskning, men hun vil sikre, at kun penge, der reelt bruges på forskning, indgår i den ene procent.

“Det er et problem mange steder i samfundet, at BNP falder. Pengene er der simpelthen ikke, og vi kan ikke

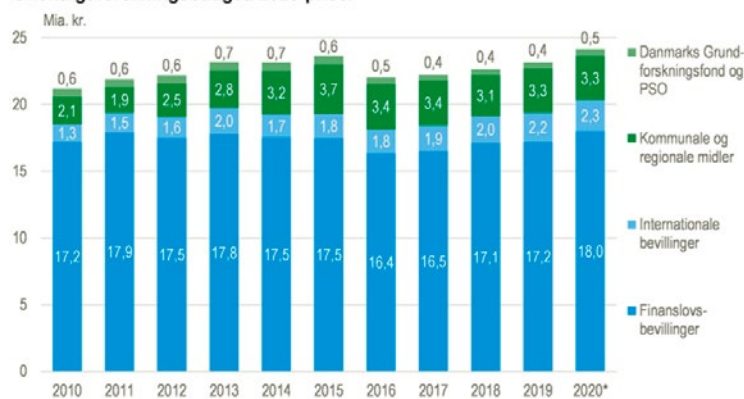
gøre det hele på en gang, så vi må prioritere vores styrkeområder og den grønne omstilling”, siger hun.

Hun foreslår, at man i stedet rydder op i forskningsbudgettets opgørelsesmetode først, så kun penge, der reelt bliver brugt til forskning, regnes med.

Hun peger på, at universiteternes huslejebetaling til staten tæller med som forskningsmidler. På Københavns Universitet udgør huslejen eksempelvis 14 procent af KU's forskningsmidler, og udgifterne til skandaleramte byggerier som Niels Bohr Bygningen kan give en ekstraregning på 2 milliarder kroner. Hun tilføjer, at Det Konservative Folkeparti også ønsker at stoppe modregningen af EU-midler.

“Vi synes, at forskningsmidler skal gå til forskning, ikke til husleje og alt muligt andet irrelevant, og så er det helt galt at straffe universiteterne for at skaffe EU-midler, da vi skal have skabt et større incitament til at søge i EU. Hvis pengene faktisk gik til forskningen, var der rigeligt med midler”, siger Katarina Ammitzbøll.

Offentligt forskningsbudget. 2020-priser

Anm: Ved beregning af 2020-priser anvendes Finansministeriets pris- og lønindeks (PIL-indeks). * Foreløbige tal.

I 2016, hvor man fra politisk side besluttede at bruge præcist 1 procent af BNP på forskning, medførte det et fald i det offentlige forskningsbudget på over en mia. kr. fra det ene år til det næste.

Partier: Tosset at spare

Torsten Gejl, ordfører på området for Alternativet, kalder det dumt at spare på forskning, når BNP falder.

“Det er netop, når økonomien bliver

dårligere, at der er brug for at investere i at udvikle nye løsninger”, siger han.

DF's ordfører, Jens Henrik Thulesen Dahl, mener også, at regeringen burde investere i forskning netop nu, hvor der er krise, men det største problem er i virkeligheden, at bevillingerne stiger og falder vilkårligt.

“Det er absurd, at bevillingerne svinger, da det tager tid at opbygge forskningsmiljøer. Vi er nødt til at fastholde et niveau – specielt nu i den situation, vi står i. Der er intet til hinder for, at et flertal uden om regeringen afsætter mere end 1 procent. Det handler om politisk vilje”, siger DF-ordføreren.

Stinus Lindgreen fra Radikale Venstre har udtalt til Altinget, at partierne er nødt til at sikre, at forskningsmidlerne er på samme niveau som sidste år.

Enhedslistens Eva Flyvholm har sagt til samme medie, at det helt klart er et problem, at der ser ud til at komme et fald i forskningsmidlerne i en situation, hvor det er vigtigt at investere i forskning i grøn omstilling.

SF's forskningsordfører, Astrid Carøe, har tænkt sig at høre ministeren om, hvor store og hvad konsekvenserne vil være for forskningen, og om hun har initiativer på vej for at undgå store fald. Hvis ikke hun har det, er SF villig til at se på det derefter. ■

DO IT IN ENGLISH, BUT DO IT RIGHT!

Amerikansk ph.d. med alsidig samfundsvidenskabelig baggrund tilbyder oversættelse fra dansk til engelsk og redigering/finpudsning af dine engelske tekster. Også omskrivning af alle slags manuskripter.

Bøger, ph.d. afhandlinger, artikler, rapporter, ERC proposals, projektbeskrivelser, webtekster, ansøgninger, TORs, summaries mm.

Hurtig service, højeste kvalitet, rimelige priser. Mangler du kvalificeret modspil? Vil du have en 'reader from Hell?' Kontakt mig.

**Mange kan oversætte.
Jeg kan skrive.**

Steven Sampson
stevensampson@hotmail.com
tlf. 2074 1264

NY PRODEKAN PÅ SCIENCE, KU

Professor i eksperimentel biofysik **Lise Arleth** tiltræder 1. oktober 2020 som prodekan for forskning på Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet, SCIENCE, på

Københavns Universitet.

52-årige Lise Arleth's cv viser, at hun har haft en overordentlig aktiv karriere som forsker, underviser, studieleder. Lise Arleth's forskerkarriere begyndte i 1994 under et ophold i et laboratorium nær Paris, hvor hun tog ned for at skrive sit speciale. Den fortsatte på det daværende Forskningscenter Risø. Her havde hun base som ph.d.-studerende og postdoc frem til 2004, men tilbragte undervejs to år på forskningsophold i Australien og USA samt to år med barselsorlov. I 2004 blev hun ansat som adjunkt i biofysik på det daværende Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole, og i 2006 kom så udnævnelsen til lektor på samme sted, som i mellemtiden var blevet omdannet til det daværende LIFE-fakultet under Københavns Universitet. Lise Arleth har siden da haft forskellige poster på Københavns Universitet og kommer aktuelt fra en stilling som professor på Niels Bohr Institutet. Her har hun som biofysiker især forsket i, hvordan røntgenstråler og neutroner kan bruges til at undersøge, hvordan biologiske molekyler og cellemembraner opfører sig.

Sideløbende med sin forskning har hun været særdeles aktiv i forhold til etableringen af de to store internationale forskningsanlæg European Spallation Source og Max IV i Lund i Sverige, som kommer til at understøtte neutron- og røntgenbaserede strukturundersøgelser.

Lise Arleth afløser den nuværende prodekan for forskning Morten Pejrup, som har varetaget jobbet siden 2012. Han fortsætter sin karriere som professor på Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning på Københavns Universitet.

INTERNATIONALT KENDT KLIMAFORSKER BLIVER NY PROREKTOR PÅ SDU

Sebastian H. Mernild er ansat som prorektor på SDU fra 1. oktober. Han er professor i klimaforandringer og glaciologi og administrerende direktør for det norske forskningsinstitut Nansen Center i Bergen, hvor han kom til i 2016 efter flere års forskningsansættelser i bl.a. Alaska, New Mexico og Chile. Derudover er han professor på universitetet i Bergen og medforfatter på FN's klimapanel's næste store rapport, den sjette i rækken, som udkommer i 2021.

Sebastian H. Mernild er en aktiv deltager i den almene debat om verdens

klimaproblemer. En indsats, som netop blev belønnet med Rosenkjærprisen i 2018; DR's respekterede formidlingspris, som siden 1963 er blevet givet til fremtrædende videnskabsmænd og kulturpersonligheder, der har formået at formidle et kompliceret videnskabeligt emne.

DET NORDISKE COCHRANE CENTER FLYTTER TIL SDU

Cochrane Nordic

Sundheds- og ældreminister Magnus Heunicke har efter dialog med Folketingets partier besluttet at flytte Det Nordiske Cochrane Center, NCC, til Syddansk Universitet fra

Rigshospitalet.

Det sker efter en evaluering, der i 2019 blev udført af et internationalt og uafhængigt ekspertpanel bistået af Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, VIVE, som konkluderede, at centret levede op til sit formål, men også pegede på udfordringer i forbindelse med den nuværende organisering.

NCC's rolle er at informere og kvalificere beslutninger inden for sundhedsområdet på baggrund af den bedste tilgængelige evidens, dvs. systematiske gennemgange og kvalitetsvurderinger af den videnskabelige litteratur. Dette skal sikre, at patienterne får den bedst mulige behandling med færrest mulige skadevirkninger, og at denne viden stilles til rådighed for beslutningstagere, patienter og offentligheden.

Valget af placeringen af centret på SDU begrundes med, at SDU kan tilbyde et tværfagligt og klinisk nært samarbejde med Odense Universitetshospital og skabe et nationalt fokus på tværs af landet. Den nye organisering får virkning fra 1. januar 2021.

FEM DANSKE UNIVERSITETER MED I EUROPÆISKE ALLIANCER

Europa-Kommissionen vil styrke strategiske partnerskaber mellem europæiske universiteter gennem tiltaget European Universities Initiative, der har til formål at opbygge et europæisk uddannelsesområde. 24 nye alliancer på tværs af kontinentet er blevet godkendt, heriblandt European Reform University Alliance, som samler fem yngre reformuniversiteter, herunder Roskilde Universitet. Alliancen modtager cirka fem millioner euro (ca. 37 mio. kr.) fra Europa-Kommissionen over de næste tre år.

Alliancens øvrige universiteter er Université Paris 8 (Frankrig), Universität Konstanz (Tyskland), New Bulgarian University (Bulgarien) og University of the Aegean (Grækenland).

Partnerne i The European Reform University Alliance vil skabe et netværk med de samme mål og værdier om eksempelvis tværfaglighed og kritisk tænkning inden for forskning, undervisning og udvikling af institutionerne. Alliancen skal blandt andet være med til at sikre udveksling af innovative undervisnings- og læringsformer, ligesom samarbejdet skal være med til at sikre en bedre studentermobilitet ved at tilbyde studier, som er fleksible, og som kan gennemføres på tværs af Europa. Også Københavns Universitet, Aalborg Universitet, Aarhus Universitet og Copenhagen Business School er med i alliancer.

KU er medlem af 4EU+ Alliance, der består af Charles University i Prag, Universität Heidelberg, Sorbonne Université i Paris, University of Milan og University of Warsaw. Fokus er på at styrke forskningen, men alliancen handler også om talentudvikling og rekruttering, forskningsinfrastruktur, samarbejde og dialog med det omgivende samfund og open science-agendaen.

AAU har sammen med institutioner fra 10 lande dannet ECIU University, der skal styrke medlemmernes internationale position gennem strategisk samarbejde inden for forskning, uddannelse og regional udvikling.

CBS er med i i alliancen Aurora, der har fokus på bæredygtig udvikling. Medlemmerne inkluderer Vrije Universiteit, Amsterdam, Islands Universitet, britiske University of East Anglia, det tyske Duisburg-Essen-universitet, University of Aberdeen i Skotland, italienske University Federico II, franske Université Grenoble-Alpes, spanske Rovira i Virgili University, østrigske University of Innsbruck og Palacký University fra Tjekkiet.

Circle U-alliancen, som ud over AU består af Humboldt-Universität, King's College London, Université de Paris, universitetet i Beograd, universitetet i belgiske Louvain og universitetet i Oslo, har bl.a. fokus på udveksling af viden blandt de studerende.

KU-CENTER FÅR 30 MIO. KR. AF FOND

The VILLUM Centre of Excellence for the Mathematics of Quantum Theory (QMATH) på Institut for Matematiske Fag ved Københavns Universitet har modtaget

30 mio. kr. af VILLUM FONDEN til bl.a. at uddanne fremtidens eksperter i kvantefysik.

Ifølge professor **Jan Philip Solovej**, som er centerleder på QMATH, står vi over for en kvanterevolution, som muligvis allerede i det kommende årti vil kunne påvirke mange sider af vores hverdag. Blandt andet udvikling af helt nye materialer og mere effektiv

og sikker kommunikation, der kan beskytte vores data.

Den nye viden, som forskningen skaber, kan bruges i danske virksomheder, eksempelvis it-virksomheder, der udvikler sensorer, ure og computere. Bevillingen på 30 mio. kr. fra VILLUM FONDEN giver mulighed for en femårig forlængelse af centeret.

INNOVATIONSFONDEN FÅR NYE BESTYRELSESMEDLEMMER

Uddannelses- og forskningsminister Ane Halsboe-Jørgensen har udpeget fire nye bestyrelsesmedlemmer og genudpeget et medlem til Innovationsfondens bestyrelse.

Danmarks Innovationsfond uddeler hvert år midler til at udvikle viden og teknologier, der skal styrke forskning og innovative løsninger. Medlemmerne i bestyrelsen udpeges for en periode på indtil tre år med mulighed for genudpegning på op til seks år samlet.

Regeringen ønsker, at flere midler til den grønne omstilling skal udmøntes via Innovationsfonden. Derfor er der bl.a. lagt vægt på, at nye bestyrelsesmedlemmer bidrager med indsigt i grøn forskning og omstilling. De nye medlemmer er **Mette Glavind**, direktør, Teknologisk Institut, Division for Byggeri og Anlæg, **Christian H.M. Ketels**, rådgiver og Visiting Executive, Harvard Business School, **Mads Andersen**, gruppeformand, 3F's industrigruppe, og næstformand, CO-industri, og **Camilla Hastrup Hermansen**, medejer og bestyrelsesmedlem, Plus Pack. **Anne-Marie Engel**, forskningschef, Novo Nordisk Fonden, er blevet genudpeget.

KU- OG AAU-PROFESSOR NYE MEDLEMMER AF KLIMARÅDET

Professor i sociologi ved Københavns Universitet **Bente Halkier** og professor og viceinstituttleder ved Institut for Byggeri, By og Miljø på Aalborg Universitet **Per Heiselberg**

er blevet udnævnt til nye medlemmer af Klimarådet.

Bente Halkier bliver Klimarådets ekspert i adfærdsforskning, mens Per Heiselberg bliver rådets ekspert på bygningsområdet.

Bente Halkier har arbejdet som professor i sociologi ved Københavns Universitet siden 2016 og har tidligere været professor ved RUC. Per Heiselberg har arbejdet som professor ved Aalborg Universitet siden 2010. Han var medlem af Energi-kommissionen fra 2016 til 2017 og er i dag medlem af Energiklagenævnet.

Klimarådet bliver udvidet med to medlemmer som følge af den nye klimalov, der blev vedtaget 18. juni, så de nu er ni rådsmedlemmer.

NY PROFESSOR I ANÆSTESIOLOGI

Overlæge, ph.d. **Thomas Strøm** er blevet udnævnt til klinisk professor ved afdelingen Bedøvelse og Intensiv. Professoratet hører under Institut for Regional Sundhedsforsk-

ning på SDU.

Han har en medicinsk embedseksamen fra SDU fra 1999 og blev speciallæge i anæstesi i 2006.

Thomas Strøm forsvarede sin ph.d. i 2012. Den blev til på baggrund af første randomiserede undersøgelse af vågne patienter i respirator, og hovedartiklen blev publiceret i det ansete lægetidsskrift The Lancet.

KU-FORSKERE FÅR 10 MIO. TIL AT GØRE AFGRØDER MERE NÆRINGSRIGE

Hussam Nour-Eldin, lektor på Institut for Miljø- og Plantevidenskab på Københavns Universitet, er leder af et forskerhold, der netop har modtaget en bevilling på

10 millioner kroner fra Human Frontier Science Program (HFSP), som støtter internationale banebrydende forskningsprojekter, der undersøger komplekse mekanismer i levende organismer. Pengene skal gå til grundforskning, der i fremtiden kan bidrage til at højne udbyttet af kornafgrøder og gøre dem mere næringsrige.

De fire forskere på holdet har siden 2015 arbejdet med at undersøge, hvordan plantehormoner regulerer planters vækst og udbytte. I 2015 kortlagde forskerholdet det første gen, der påvirker, hvordan hormonet gibberellinsyre bevæger sig rundt i planter, og det er det gennembrud, den nye bevilling, der strækker sig over de næste tre år, giver dem mulighed for at arbejde videre med.

NY PROFESSOR I BØRNS MENTALE HELBRED OG PSYKOPATOLOGI

Dr.med. **Anne Mette Skovgaard** er udnævnt til professor i børns mentale helbred og psykopatologi ved Statens Institut for Folkesundhed, SDU.

Hun er initiativtager og leder af Copenhagen Child Cohort, CCC2000, som er et prospektivt fødselskohortestudie af udvikling og helbred blandt børn født i år 2000. Det primære formål med CCC2000 er at opnå viden, der kan omsættes til forebyggelse af psykiske sygdomme i barneralderen.

Anne Mette Skovgaard er cand.med. og dr.med. fra Københavns Universitet,

speciallæge i børne- og ungdomspsykiatri og gennem en årrække klinisk overlæge i Region Hovedstaden og klinisk lektor i børne- og ungdomspsykiatri ved Københavns Universitet samt adjungeret professor i børnepsykiatri ved Syddansk Universitet. Hun er forfatter til flere lærebogskapitler og vejleder for en række bachelor-, kandidat- og ph.d.-studerende.

NI YNGRE FORSKERE FÅR ET FELLOWSHIP AF LUNDBECKFONDEN

LUNDBECKFONDEN

Ni yngre forskere får nu mulighed for at etablere deres egen forskningsgruppe med en fellowship-bevilling fra Lundbeckfonden på 10 mio. kroner til dem hver over de næste fem år.

De ni er:

Jannick Prentøe, Københavns Universitet, Department of Immunology and Microbiology

Bjarni Vilhjalmsen, Aarhus Universitet, Det Nationale Center for Registerforskning
Sandra Breum Andersen, Københavns Universitet, Biologisk Institut

Joseph Lyons, Aarhus Universitet, Institut for Molekylærbiologi og Genetik

Andrew Schork, Region Hovedstadens Psykiatri, Institut for Biologisk Psykiatri

Paolo Botta, Aarhus Universitet, The Danish Research Institute of Translational Neuroscience (DANDRITE)

David Olagnier, Aarhus Universitet, Institut for Biomedicin

Alexander Rauch, Syddansk Universitet, Afdeling for Medicinsk Endokrinologi

Thomas Stiehl, Roskilde Universitet, Institut for Naturvidenskab og Miljø.

SDU-PROFESSOR NY FORMAND FOR FINANSTILSYNETS BESTYRELSE

Erhvervsminister Simon Kollerup har udpeget **Nina Dietz Legind**, der er professor ved Syddansk Universitet, som ny formand for Finanstilsynets bestyrelse. Samtidig er Svein Andresen genudpeget som medlem af bestyrelsen.

Bestyrelsen har nu følgende medlemmer: Professor, ph.d., SDU, **Nina Dietz Legind** (formand)

Fhv. direktør i Sydbank **Preben Lund Hansen** (næstformand)

CFO i Scandinavian Tobacco Group **Mari- anne Rørslev Bock**

Vicedirektør, Danmarks Nationalbank, **Karsten Bilotoft**

Fhv. generalsekretær i Financial Stability Board **Svein Andresen**.

AAU-PROFESSOR UDPEGET TIL INDFLYDELSES- RIG EU-KOMITÉ

Kirsten Gram-Hanssen, professor ved Institut for Byggeri, By og Miljø (BUILD) på Aalborg

Universitet (AAU), er en af seks europæiske topforskere, der er blevet en del af den udvælgelseskomité, der finder kandidater til ERC's Videnskabelige Råd. Det er EU's kommissær for forskning og innovation, Mariya Gabriel, der har inviteret forskerne ned i den indflydelsesrige komité.

ERC's Videnskabelige Råd er Det Europæiske Forskningsråds styrende organ. Det består af 22 medlemmer, der alle er fremtrædende europæiske videnskabsfolk, og som repræsenterer det videnskabelige samfund i Europa bredt.

Medlemmer af ERC's Videnskabelige Råd sidder for en periode på op til fire år og kan blive udpeget for i alt to perioder. Der er for øjeblikket to danske medlemmer af rådet; Harvard-professor Lene Vestergaard Hau og professor ved University College London Jesper Svejstrup.

NY PROFESSOR I ACTIVE LIVING ENVIRONMENTS

Jasper Schipperijn er blevet udnævnt til professor i Active Living Environments på SDU. Han er født i Groningen, Nederlandene, uddannet

forstkandidat på Wageningen University og fik i 2010 tildelt en ph.d.-grad i parkforvaltning af Københavns Universitet. Siden 2010 har han været tilknyttet Institut for Idræt og Biomekanik på Syddansk Universitet.

Som professor i Active Living Environments skal Jasper Schipperijn stå i spidsen for tværfaglige forskningsprojekter, der nationalt og internationalt skal undersøge forskellige bevægelsesmiljøer. Formålet med forskningen er at få viden om, hvordan fx skolegårde, parker og byområder skal indrettes for at skabe mest mulig fysisk aktivitet.

FORSKER SKAL UNDERSØGE EVIDENSBASERET POLITIK I DANSKE MINISTERIER

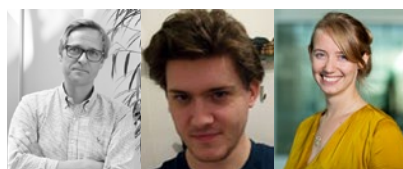

Lektor **Jesper Dahl Kelstrup** skal stå i spidsen for et nyt forskningsprojekt på Roskilde Universitet, som har modtaget 2,6 millioner kroner fra Danmarks Frie Forsknings-

fond. Baggrunden er, at der findes begrænset empirisk viden om, hvordan, hvorfor og med hvilke effekter danske ministerier bruger evidens som grundlag for at rådgive

om og udvikle politik. Projektet tager udgangspunkt i, hvorfor og hvordan forskellige standarder for evidens påvirker anvendelsen af viden i de to danske ministerier Beskæftigelsesministeriet og Børne- og Undervisningsministeriet.

ITU-FORSKERE MODTAGER BEVILLINGER PÅ OVER 13 MILLIONER KRONER

Lektorerne **Søren Debois**, **Christoph Seidl** og **Rachel Douglas-Jones** fra IT-Universitetet i København har fået bevillinger på i alt 11,3 millioner kroner fra Det Frie Forskningsråd (DFF) til tre forskningsprojekter. Derudover giver Innovationsfonden yderligere 1,8 millioner til et fjerde forskningsprojekt.

Projektet "Distrust: Distributed business process execution under partial trust" har fået en bevilling på godt 2,8 millioner kroner fra DFF. Pengene skal bruges til at forske i it-understøttet samarbejde mellem virksomheder, der ikke stoler fuldt på hinanden.

Derudover har Søren Debois også modtaget støtte fra Innovationsfonden. Det drejer sig om en bevilling fra Innoexplorer på 1,8 millioner kroner til et projekt, der skal hjælpe virksomheder til at finde og rette overtrædelser af EU's GDPR-forordning.

DFF giver 2,8 millioner kroner til lektor Christoph Seidls projekt "Immersive Software Archeology – Guided Exploration of Legacy Systems in 3D Virtual Reality". Mange softwaresystemer bliver med tiden forældede, i takt med at programmørerne bag pensioneres eller skifter job. Derfor vil Christoph Seidl med midlerne fra DFF forske i, hvordan virtual reality kan bruges til at visualisere koden, så nye programmører kan få en forståelse for systemerne og blive i stand til at udvikle og modernisere programmerne.

Lektor Rachel Douglas-Jones modtager over 6 millioner kroner fra DFF til projektet "Moving Data – Moving People. Reorganizing Trust through Chinas Social Credit System". Det er et tværfagligt forskningsprojekt, der skal dykke ned i Kinas Social Credit System (SCS).

NY PROFESSOR I KLINISK GERIATRI

Overlæge, ph.d. **Jesper Ryg** er blevet udnævnt til klinisk professor i geriatri i en kombineret stilling mellem Klinisk Institut, Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Syddansk

Universitet, og Geriatrik Afdeling, Odense

Universitetshospital. Det geriatriske speciale handler om ældre patienter med komplekse sygdomsbilleder og multimedicinering.

Jesper Ryg forsker inden for fire områder: fald, kræft, polyfarmaci og skrøbelighed. Han blev uddannet som læge i 2001 fra Syddansk Universitet. Han forsvarede sin ph.d. omhandlende patienter med hoftenære frakturer og knogleskørhed i 2009 og blev speciallæge i geriatri 2015.

AU-INSTITUT BEDST I VERDEN

Institut for Statskundskab på Aarhus BSS er ifølge den seneste Shanghai-ranking bedst i verden inden for offentlig forvaltning og nummer tre i Europa og nummer 16 i verden inden for political science.

For statskundskab (political science) generelt bliver Aarhus Universitet kun overgået af London School of Economics and Political Science og Oxford University i Europa. 16.-pladsen på verdensplan er en forbedring på tre pladser i forhold til 2018-rankingen. Første- og andenpladsen indtages af henholdsvis Harvard University og Stanford University.

Forskningsinstitutionerne er blevet målt på forskningsproduktivitet, forskningskvalitet, grad af internationalt samarbejde, og hvorvidt forskningen er af ypperste kvalitet og opnår høj akademisk anerkendelse.

NYT FORSKNINGSCENTER SKAL MINDSKE UDSLIP FRA SKIBSFART

A.P. Møller Fonden har doneret 400 mio. kr. til etablering af Mærsk Mc-Kinney Møller Center for Zero Carbon Shipping. Centret får base i København og bliver en nonprofitorganisation, der oprettes som en erhvervsdrevet fond med et velgørende formål. Det uafhængige forskningscenter vil arbejde på tværs af hele shippingsektoren – med industrien, universiteter og myndigheder. Et højt specialiseret tværfagligt team skal samarbejde globalt for at skabe overblik over, hvordan skibsfarten effektivt kan formindske sit CO₂-udslip, fremskynde udviklingen af udvalgte energiformer og teknologier samt støtte etableringen af det lovgivningsmæssige, finansielle og kommercielle grundlag for at muliggøre og drive transformationen.

Skibsfartssektoren tegner sig for ca. 3 procent af de globale CO₂-emissioner og har som mål at reducere disse betydeligt frem mod 2050.

NY INSTITUTLEDER PÅ KEMISK INSTITUT PÅ KU

Professor **Pernille Harris** er den 1. august tiltrådt som ny institutleder på Kemisk Institut på Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet på Københavns Universitet. Hun

kommer fra en stilling som professor på Kemisk Institut på DTU og vender nu tilbage til det sted, hvor hendes karriere begyndte.

Det var på Niels Bohr Institutet, at hun i 1991 blev kandidat i fysik og kemi, og det var også her og på det daværende Risø, at hun afsluttede sin ph.d. i fysik i 1994.

Efter en kort tid som researcher på Risø blev Pernille Harris i 1995 ansat som assistent og lektor på Kemisk Institut på Københavns Universitet. I 2002 rejste hun til DTU til en stilling som lektor på Kemisk institut, hvor hun i 2019 blev udpeget til professor. Sideløbende med forskning og undervisning har Pernille Harris uddannet sig inden for ledelse og har varetaget ledelsesfunktioner, blandt andet som projektleder og koordinator for det omfattende Horizon 2020-projekt PIPPI og som studieleder og medlem af ledelsen på Kemisk Institut, DTU.

Pernille Harris afløser Mikael Bols, som har været leder af Kemisk Institut på KU siden 2007. Mikael Bols fortsætter sin karriere som professor på Kemisk Institut, hvor han særligt vil have fokus på fondssøgning og undervisning.

FIRE NYE INSTITUTTER SKAL STYRKE INGENIØROMRÅDET PÅ AARHUS UNIVERSITET

Eskild Holm Nielsen, dekan for Faculty of Technical Sciences på Aarhus Universitet, foreslår at nedlægge Institut for Ingeniørvidenskab og Ingeniørhøjskolen Aarhus

Universitet og i stedet erstatte dem med fire nye ingeniørinstitutter centeret om faglige fællesskaber, der hvert indeholder både diplom- og civilingeniøruddannelser. De fire fagområder er bioteknologi og kemiteknologi, elektro- og computerteknologi, byggeri og bygningsdesign samt mekanik.

Ambitionen er at placere ingeniørområdet i Aarhus på højeste internationale niveau og tiltrække endnu flere studerende og forskere. Ifølge dekanen udnyttes den nuværende organisering, hvor diplomingeniørerne tilhører Ingeniørhøjskolen, og civilingeniørerne hører til Institut for Ingeniørvidenskab, ikke potentialerne på området fuldt ud.

Processen for den nye organisering af ingeniørområdet på Aarhus Universitet forventes at forløbe hen over sommeren og efteråret, så de fire nye institutter kan åbne 1. januar 2021.

NY INSTITUTLEDER PÅ INSTITUT FOR IDRÆT OG ERNÆRING PÅ KU

Lektor **Nikolai Nordsborg** har pr. 1. juli overtaget stillingen om institutleder på Institut for Idræt og Ernæring på KU. Han har været ansat på instituttet siden 2001, fra

2017 som leder af Sektion for Integrativ Fysiologi.

Nikolai Nordsborg har bl.a. forsket i muskelfunktion, kredsløb og monitorering af det individuelle respons i fx antidopingstudier og har de seneste år opbygget et internationalt anerkendt antidopingforskningsmiljø på instituttet.

Han har været en del af Institut for Idræt og Ernæring, siden han i 1995 blev indskrevet som studerende på idrætssuddannelsen på det, som dengang hed Danmarks Højskole for Legemsøvelser. Han blev cand scient. i human fysiologi i 2001, arbejdede ét år med patientrettet muskelforskning i Tyskland og færdiggjorde sidenhen sin ph.d. i 2005. I 2008 blev han ansat som adjunkt og opnåede lektorkvalifikation i 2009.

Nikolai Nordsborg er hoved- eller medforfatter på 85 videnskabelige artikler. I perioden 2011-2020 har han ledet eller koordineret mere end 40 forskellige forskningsprojekter, arbejdet med alt fra patienter til olympiske atleter og har derigennem stor erfaring med eksternt samarbejde om forskning.

NY PROFESSOR I KARDIOLOGI

Overlæge **Axel Brandes** er udnævnt til professor i kardiologi ved Klinisk Institut, SDU. Hans kliniske og videnskabelige interesse gælder

udredningen og behandlingen af arytmier. Axel Brandes er født og opvokset i Hannover i Tyskland. Han blev læge i 1988, men tilbage i 1984 påbegyndte han allerede et klinisk studie til sin kommende doktordisputats ved afdelingen for hjerte- og lungesygdomme, universitetshospitalet i Göttingen, som han forsvarede ved det sundhedsvidenskabelige fakultet, Georg-August-Universität Göttingen, i 1990 og fik tildelt doktorgraden med en af de bedst mulige bedømmelser, "magna cum laude". Fra 1989 til 1998 blev han uddannet til speciallæge i intern medicin og kardiologi ved det medicinske universitet i Lübeck og blev speciallæge i intern medicin i 1996 og kardiologi i 1998. Axel Brandes kom til Danmark i 1998 og var ansat på Medicinsk Afdeling ved det daværende Herning Centralsygehus, først som 1.-reservelæge og siden 2000 som kardiologisk overlæge. Siden 2003 har han været ansat som overlæge ved Arytmisektionen ved Hjertemedicinsk Afdeling B, Odense Universitetshospital. I 2009 blev han

desuden ansat som klinisk lektor ved Klinisk Institut ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Syddansk Universitet, fra 2016 med 50 procent forskningstid.

KU-PROFESSOR MODTAGER JAHRE-PRISEN 2020

Jiri Lukas fra Novo Nordisk Foundation Center for Protein Research på KU modtager Anders Jahres medicinske pris 2020 for mange års fremtrædende forskning og arbejde med

cellecycklusregulering og genomintegritet inden for kræft.

I mere end to årtier har professor Jiri Lukas været anerkendt som en international leder inden for genomintegritetsområdet. Hans arbejde spænder usædvanligt bredt og er præget af originale og nyskabende metoder, der sammenkæder tidligere ikke-forbundne biomedicinske områder.

Den prestigefyldte pris uddeles af Universitetet i Oslo og hæder forskning af fremragende kvalitet inden for grundlæggende og klinisk medicin. Jiri Lukas deler prisen på NOK 1.000.000 med en langvarig og nær kollega, Jiri Bartek fra Karolinska Institutet og Kræftens Bekæmpelses Forskningscenter.

Jiri Lukas har siden 2012 været administrerende direktør for Novo Nordisk Foundation Center for Protein Research ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet.

NY PROFESSOR I GENETIK OG EPILEPSI UDNÆVNT

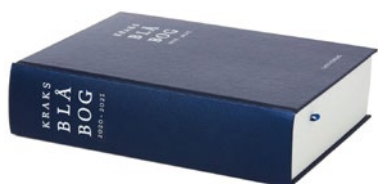
Cand.scient., ph.d. **Rikke Steensbjerre Møller** er udnævnt til professor ved Institut for Regional Sundhedsforskning, SDU, og Epilepsihospitalet

Filadelfia i Dianalund, hvor hun skal fokusere på forskning i genetikens betydning for epilepsi.

Rikke Steensbjerre Møllers forskning kombinerer klinisk, genetisk, farmakologisk og såkaldt translational forskning inden for epilepsi. Translational forskning vil sige forskning, der er meget tæt på patientbehandling.

Rikke Steensbjerre Møller er uddannet cand.scient. i biomedicin fra Syddansk Universitet (2003) og gennemførte fra 2004 til 2008 sit ph.d.-forløb i medicinsk genetik ved Institut for Cellulær og Molekylær Medicin, Københavns Universitet. Ph.d.-projektet, der omhandlede genetiske årsager til strukturelle hjernemisdannelser hos patienter med epilepsi, blev udført i samarbejde med Epilepsihospitalet Filadelfia, hvor Rikke Steensbjerre Møller har været ansat siden. Rikke Steensbjerre Møller har været tilknyttet Institut for Regional Sundhedsforskning ved SDU siden 2013, først som adjunkt og senere som lektor.

FORSKERE OPTAGET I BLÅ BOG

En række af de forskere, der har gjort sig bemærket i offentligheden, er blevet optaget i den 110. udgave af Kraks Blå Bog.

Fælles for årets nye optagne er, "at de alle har gjort sig positivt bemærket inden for deres respektive fagområder og står bag bedrifter, der fortjener at blive husket", som Gads Forlag udtrykker det.

De 20 nyoptagne personer med tilknytning til dansk forskning er:

Rebecca Adler-Nissen, professor, Københavns Universitet

Bent Winding Deleuran, professor og overlæge, Aarhus Universitetshospital

Susanne Dalager Ditlevsen, professor, Københavns Universitet

Kirsten Halsnæs, professor, Danmarks Tekniske Universitet

Liv Haahr Hornekær, professor, Aarhus Universitet

Tine Jess, professor og overlæge, Statens Serum Institut

Jesper Møller, professor, Aalborg Universitet

Michael Bang Petersen, professor, Aarhus Universitet

Birgit Schiøtt, professor og institutleder, Aarhus Universitet

Nathalie Wahl, professor, Københavns Universitet

Jørgen Eivind Olesen, professor, Aarhus Universitet

Thomas Hoffmann, professor mso, Københavns Universitet

Bo Kristian Holm, lektor og centerleder, Aarhus Universitet

Anders-Christian Lund Jacobsen, professor mso, Aarhus Universitet

Marlene Ringgaard Lorensen, lektor, Københavns Universitet

Christine Svinth-Væрге Pøder, lektor, Københavns Universitet

Anelli Sandbæk, professor og overlæge, Steno Diabetes Center Aarhus

Marianne Holmer, dekan, Syddansk Universitet

Lotte Jensen, direktør, Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, VIVE

Ane Halsboe-Jørgensen, uddannelses- og forskningsminister, Folketinget.

FORSVARSMINISTERIET FINANSIERER TO PROJEKTER PÅ IT-UNIVERSITETET

Den nationale it-sikkerhedsmyndighed under Forsvarsministeriet, Center for Cybersikkerhed, har finansieret to nye projekter på ITU's Center for Information Security and Trust (CISAT).

I det første projekt, The Assessment on the Status of CyberSecurity in Danmark, vil forskere fra IT-Universitetet og Syddansk Universitet

undersøge, hvordan store, mellestore og små virksomheder i Danmark i praksis beskytter deres it-systemer, og hvordan de håndterer privacy-udfordringer.

I det andet projekt vil forskerne etablere arbejdsgruppen Adversarial AI and Adversarial Machine Learning, der vil blive et bindeled mellem de danske offentlige og private virksomheder, som bruger kunstig intelligens og machinelearning i deres beslutningsprocesser. Målet er at skabe en bedre forståelse af de sikkerhedsrisici, som er forbundet med brug og misbrug af kunstig intelligens (AI) samt AI-baserede cyberangreb. Projektets hovedansvarlige, professor **Carsten Schürmann**, forventer, at arbejdsgruppen vil producere en række nyttige anbefalinger til det danske erhvervsliv og den offentlige sektor.

NY PROFESSOR I LUNGEMEDICIN

Overlæge på Lungemedicinsk Afdeling på Næstved Sygehus **Uffe Bødterger** er netop blevet udnævnt til professor i lungemedicin ved Institut for Regional Sundhedsforskning på Syddansk Universitet.

Professoratet er femårigt og evalueres løbende. Visionen for forskningsarbejdet er overordnet at forbedre udredning, behandling og pleje af patienter med lungesygdomme. Fokus er på tilstande, som fylder meget på lungeafdelingerne i Region Sjælland, såsom mistænkt kræft i lunge eller lungehinder eller ukontrolleret KOL eller astma.

På Næstved, Slagelse og Ringsted Sygehuse er der et stort fokus på forskning. Sygehuse har gennem flere år opbygget et stærkt og omfattende forskningsmiljø, hvor over 60 forskere er tilknyttet som professorer, lektorer, postdocs og ph.d'er.

DPU-PROFESSOR MEDLEM AF NYT PANEL UNDER BØRNE- OG UNDERVISNINGSMINISTERIET

Professor mso i vejledning **Rie Thomsen** fra DPU, Aarhus Universitet, er blevet udvalgt til et fagligt panel, der skal rådgive om en bedre overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse, nedsat af Børne- og Undervisningsministeriet.

Ministeriet har sat et nationalt program i gang, der skal sikre, at alle elever i grundskolen bliver præsenteret for en systematisk, struktureret og koordineret indsats, der

klæder dem bedre på til at vælge ungdomsuddannelse. Rie Thomsen skal sammen med andre videnspersoner og praktikere bidrage med viden og kvalificere drøftelserne i programmet.

PROFESSOR I BEVÆGELSESPRAKSIS OG FÆNOMENOLOGI PÅ SDU

Cand.scient., ph.d.

Susanne Ravn er udnævnt til professor ved Institut for Idræt og Biomekanik ved SDU. Susanne Ravn skal i sit professorat udvikle en tværfaglig metode til

undersøgelse af forholdet mellem kropslig bevægelse og bevidsthed. Den tværfaglige tilgang integrerer etnografiske undersøgelser af konkret bevægelsespraksis og fænomenologi. I sine forskningsprojekter har Susanne Ravn arbejdet med blandt andet balletdansere fra Den Kongelige Ballet, moderne dansere, verdensmestre i sportsdans, fritids-tangodansere og samskabende danseprojekter. Ligeledes har det inkluderet talentfulde golfspillere, forskellige kampkunstudøvere (fra MMA til tai-chi) og udøvere optaget af mere alternative træningsformer, fx pilates, "natural movement" og "fighting monkey".

Susanne Ravn har en kandidatuddannelse i idræt fra Københavns Universitet og en ph.d. fra Syddansk Universitet. Siden 2017 har hun fungeret som forskningsleder for forskningsenheden Movement, Culture and Society (MoCS) (på dansk: Bevægelse, Kultur og Samfund) på Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet.

Har du en navnenyhed, som du tænker er relevant, så send den til redaktionen på cbl@dm.dk. Vi kan ikke love, at alle kommer med, og forbeholder os ret til at redigere teksten.

Al henvendelse vedr. adresseændring eller -fejl hos din medlemsorganisation (DM eller Djøf).

Forskning, man fatter

Der er grundforskning, og så er der forskning i jordhøjde ... eller i Sophie Lund Rasmussens tilfælde skulle man måske sige græshøjde.

Af Lasse Højsgaard – lah@dm.dk – Foto: AAU

Spiser plæneklippere pindsvin? Nu får vi endelig svar.

Har du nogensinde oplevet at sidde i en privat sammenhæng – det kunne for eksempel være din brors datters 9-års fødselsdagsselskab – og blive høfligt adspurgt, hvad dit arbejde består i?

Og har du i den forbindelse oplevet, at øjnene på din tilhører kan blive en smule blanke, efterhånden som du kommer i gang med at redegøre for dit forskningsområde og alle dets isotoper og enzymer og metonymer?

Trøst dig med, at nogle kolleger i den henseende har det bedre end dig. Tag nu for eksempel Sophie Lund Rasmussen, postdoc ved AAU og Oxford University, men først og fremmest Danmarks første og eneste pindsvineforsker.

“Ja, min ph.d. fra sidste år var tilsyneladende danmarkshistoriens første”, fortæller hun.

Pindsvineforsker. Det kan man sgu da forstå. Og hvad forsker sådan en pindsvineforsker så i? Jo, lige for tiden undersøger Sophie Lund Rasmussen en etisk problemstilling, som i stigende

grad rammer de danske haveejere, der har valgt at robotisere deres plænehold: Er robotplæneklippere farlige for pindsvin?

“For et par år siden var der en historie på de sociale medier om, at et pindsvin var blevet dræbt af en robotplæneklipper. Den spredte sig med lynild og blev taget op af medierne. Så hver gang et pindsvin kommer til skade, tror folk, det er robotplæneklippere”, fortæller hun.

Hvordan undersøger man det? Elementært, kære Watson. Man placerer et antal døde pindsvin på en græsplæne, og så slipper man robotplæneklipperen løs og ser, hvor mange pindsvinelig den får yderligere skamferet.

“Vi laver forsøget med alle robotplæneklippere på markedet. Og så bruger vi pindsvin af forskellige størrelser for at se, hvad der sker med ungerne, med teenagerne og med de voksne”.

Selvfølgelig. Og dog ... den fiffige bordherre vil muligvis bemærke, at de fleste pindsvin trods alt er levende, og at situationen med døde pindsvin

spredt ud over en græsplæne ikke er et fuldstændig virkelighedstro scenarie.

Og hermed er der dækket op til en lille forskningsetisk diskussion.

“Det væsentligste spørgsmål er, om plæneklipperens sensorer registrerer pindsvinene og kører udenom. Gør de det, er der ikke noget problem. Vi har faktisk ansøgt Dyreforsøgstilsynet om at måtte teste med levende pindsvin i et forsøg, hvor plæneklipperens blade er fjernet. Pindsvinet må ikke lide overlast, så vi ville aldrig få lov til at teste intakte plæneklippere på pindsvin”, fortæller Sophie Lund Rasmussen, der endnu ikke har fået svar på den ansøgning.

Desværre er der den ulempe ved at være Danmarks eneste pindsvineforsker, at man ikke har nogen pindsvineforskerkolleger omkring sig. Blandt andet derfor regner hun med at flytte til Oxford i efteråret, hvor forskningsområdet har noget længere traditioner.

Svaret på myten om robotplæneklipperfaren vil blive publiceret videnskabeligt i løbet af dette år. ■